

**Dnes v čísle:**

Projekty „250“ skončily  
Vznikl Spolek studentů FF UP  
Bezpečnost ultrazvukové  
diagnostiky  
Téma: krize ČT  
Špatná zpráva  
pro planetu Zemi



# žurnál

**13****Ročník 10 • Vychází 12. ledna 2001**

V úterý 2. 1. 2001 pronesla rektorka UP prof. J. Mačáková slavnostní přítpek k novému roku. Do velké zasedací místnosti RUP pozvala všechny zaměstnance Rektorátu a Správy kolejí a menz UP, kterým popřála hodně zdaru ve své práci a mnoho osobních úspěchů. Podobné setkání se poté uskutečnilo se zaměstnanci Informačního centra UP.

(Na snímku rektorka UP s pracovníci Konferenčního servisu UP J. Hybnerovou.)

-red-, foto -tj-

## Co čeká fakulty UP v nastávajícím semestru?

Jaké významné události očekáváte na vaší fakultě v prvním semestru roku 2001? Jaké úkoly čekají v tomto období vaši fakultu a které nejbližší problémy bude muset řešit? S těmito dvěma otázkami jsme se na přelomu roku obrátili na děkany fakult UP; zde jsou jejich odpovědi:

**Prof. F. Vaverka, CSc., děkan FTK UP:**

Ad 1) Z konkrétních významných událostí v letním semestru 2001 jmenuji pouze slavnostní shromáždění k připomenutí a ohlednutí se za deseti lety existence FTK.

Ad 2) Podobně jako v každém semestru je třeba velmi odpovědně řešit běžné úkoly, které má fakulta v oblasti pedagogické, vědeckovýzkumné a organizačně materiální. Specifickými problémy v tomto semestru, na něž bude kladen důraz, se jeví:

- uklidnění atmosféry související s napětím, které vzniklo v minulém roce v ekonomické oblasti, a efektivnější spolupráce mezi fakultami a vedením univerzity; domnívám se, že je to naprosto nutný základ pro rozvoj nejen fakult, ale i celé univerzity;
- další etapa racionalizace ekonomiky v oblasti materiální a personální s cílem vytvořit průhledný systém financování všech činností fakulty;
- úspěšně a na vysoké úrovni rozvinout začínající trenérská studia, jež jsou další součástí rozvoje studijních programů naší fakulty, a příprava nových bakalářských studijních programů;
- ideová a koncepční příprava podkladů k dalšímu rozvoji fakulty v oblasti Neředín v souvislosti s komplexním řešením ubytovacích a stravovacích podmínek v tomto areálu;
- zvýšit úsilí o získání grantových prostředků nejen v oblasti vědy a výzkumu, ale i v souvislosti s komunálními a regionálními projekty;
- zahájit restrukturalizaci organizační struktury fakulty tak, aby byla v souladu se současnou situací rozvoje studijních programů a dalších aktivit fakulty;
- zahájit řešení personální systemizace;

## Představitelé českých vysokých škol k situaci v České televizi

Krize v České televizi zaplnila na přelomu milénia titulní strany všech celostátních deníků a v tradičně poklidné mediální sezóně oživila i zpravodajství na internetu. Z něj i z vlastních redakčních zdrojů jsme čerpali informace, které blíže mapují stanoviska českých vysokých škol k nastalé vyhrcované situaci v našem nejdůležitějším veřejnoprávním médiu:

K situaci v České televizi se ještě před koncem roku vyjádřili někteří jednotliví představitelé českých vysokých škol. Rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., se svým podpisem připojila k *Prohlášení k situaci v České televizi* (27. 12. 2000), které vzniklo v Olomouci z iniciativy poslance Ing. T. Kvapila a ve kterém je vyjádřeno znepokojení situací v České televizi; příčiny nastalé krize jsou *spatřovány v zákoně, který nezajišťuje nezávislost České televize, v ukvapeném a konfliktním rozhodnutí Rady České televize a v tom, že „nové vedení“ neskýtá záruku nezávislosti a není schopno Českou televizi řídit*. Signatáři prohlášení, mezi které patří dále např. přednosta OkÚ Olomouc Ing. K. Březina, považují za východisko z tohoto stavu mj. *ukončení činnosti nového vedení České televize, odstoupení Rady České televize a urychlené přijetí zákona o České televizi, které zaručí širší zastoupení veřejnosti (nestátní kulturní instituce, profesní spolky,*

*vysoké školy, církve, zástupci zaměstnanců televize apod.) v Radě České televize.*

S vlastním stanoviskem vystoupili také rektor Univerzity Karlovy prof. I. Wilhelm a zástupci Akademie Múzických umění v Praze. Ve vyjádření rektora

Dokončení na str. 6

## Jak se staví k situaci v ČT fakulty UP

Budou se jednotlivé fakulty UP vyjadřovat k současné krizi v ČT? Na to jsme se zeptali předsedů Akademických senátů fakult. Vzhledem k tomu, že probíhá zkuškové období, na většině fakult se senát nesejde. Speciálně kvůli situaci v ČT bude svolán pouze AS Pedagogické fakulty UP, jehož postoj ke stávajícímu stavu zveřejníme v dalším čísle. Příští týden bude zasedat taktéž AS CMTF; zda se na něm budeme zabývat otázkou ČT, zatím předseda AS CMTF doc. R. Smahel nepotvrdil. Své soukromé postoje k dané situaci vyjádřili předsedkyně AS FF doc. I. Fialová a předseda AS LF MUDr. Z. Zlámal, kteří oba stojí na straně vzbouřených redaktorů. Předseda AS PF RNDr. J. Mazura zatím nevidí důvod, proč kvůli této záležitosti svolávat senát; v případě, že by členové AS cítili potřebu se k situaci v ČT vyjádřit, je však připraven senát svolat. Osobně je ze situace v naší veřejnoprávní televizi zmaten, nepřiklání se ani k jedné straně. Obdobného názoru je rovněž předseda AS FTK doc. F. Mazal, který označil celou záležitost za silně zpolitizovanou a senát kvůli této kauze svolávat nehodlá.

K studentské výzvě podporující občanskou iniciativu ČT – věc veřejná se připojil předseda Akademického senátu PF UP Mgr. M. Černý a proděkan PF UP JUDr. A. Komenda. Podle informací předsedy AS UP RNDr. J. Kvapila se senát univerzity k situaci v ČT vyjadřovat nebude.

**Prohlášení pedagogů Katedry teorie a dějin dramatických umění FF UP** ([www.upol.cz](http://www.upol.cz), rubrika *Aktuality*) vyzývá mj. akademickou obec, *aby zřetelně a hlasitě projevila svůj smysl pro život nepokořený, vědoucí a smysluplný.*

-ano-, -mav-

## Studentská výzva

V souvislosti s krizí v České televizi bylo v závěru uplynulého roku (28. 12. 2000) ustaveno *Studentské koordinační centrum (SKC)*, jehož cílem je *aktivně pomoci občanské iniciativě ČT – věc veřejná s prací, jež je nutná pro osvětu veřejnosti, popřípadě zlepšení či upevnění organizace této iniciativy*. V jeho prozatímním sídle v budově FF UK v Praze bylo možno získat informace o možných formách účasti na protestních akcích, podepsat výzvu „2000 slov v roce 2000“ aj. Představitelé SKC vyzvali studenty sympatizující s protestem pracovníků ČT a občanskou iniciativou Česká televize – věc veřejná, aby svou aktivní účastí tento protest podpořili. V průběhu uplynulého týdne se podařilo zajistit kontaktní adresy na jednotlivé koordinátory na fakultách českých vysokých škol. (viz <http://koordinacni.strana.cz/vyzva.html>).

Studentské koordinační centrum se také adresně obrátilo na akademické senáty českých vysokých škol s výzvou k podpoře občanské iniciativy ČT. V prohlášení je mj. zdůrazněno, že v souvislosti

Dokončení na str. 7

-red-

## ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Děkan Lékařské fakulty UP v Olomouci  
vypisuje

### výběrové řízení

na obsazení míst

- odborného asistenta Ústavu soudního lékařství a medicínského práva;
- požadavky: atestace I. stupně z patologické anatomie, nástavbová atestace ze soudního lékařství a vědecký titul CSc. nebo Ph.D. anebo zařazení do přípravy k získání tohoto titulu; dále požadujeme znalost alespoň jednoho cizího jazyka, nejlépe anglického;
- odborného asistenta Neurochirurgické kliniky;
- požadavky: atestace z chirurgie I. stupně, jazykové znalosti (angličtina nezbytná), předpoklady pro vědeckou a publikační činnost;
- odborného asistenta případně výzkumného pracovníka Ústavu lékařské mikrobiologie;
- požadavky: absolvent lékařské fakulty, atestace v oboru, praxe a znalost jazyků vítána.

Doc. Č. Čihálik, CSc.,  
děkan LF UP

Filozofická fakulta UP v Olomouci vypisuje

### přijímací řízení

do doktorského studijního programu v těchto oborech:

andragogika; anglická a americká literatura; anglický jazyk; česká literatura; český jazyk; filozofie; francouzská literatura; historie – české a slovenské dějiny; historie – obecné dějiny; klinická psychologie; německá literatura; německý jazyk; pedagogická psychologie; politologie; polský jazyk; pomocné vědy historické; románské jazyky; ruská literatura; ruský jazyk; sociologie; teorie a dějiny hudby; teorie a dějiny literatury, divadla a filmu; teorie a dějiny výtvarných umění; teorie literatury.

Doktorské studium v těchto oborech se realizuje ve dvou formách: prezenční (interní) a kombinované (externí). Přihlášky je možné podávat do konce měsíce března na oddělení VBZ, Filozofická fakulta UP, Křížkovského 10, 771 80 Olomouc. Další informace a přihlášky jsou k dispozici tamtéž (tel.: 068/5633013, e-mail: agnes@ffnw.upol.cz).

-ffup-

Děkan Fakulty tělesné kultury UP  
vypisuje

### výběrové řízení

na obsazení volných míst v oborech

- patologická anatomie a patologická fyziologie: 1 místo docenta nebo profesora, úvazek 0,7;
  - atletika a management: 1 místo odborného asistenta;
  - elektro-měřicí technika: 1 místo odborného vědeckého, výzkumného a vývojového pracovníka.
- Kvalifikační předpoklady: u prof. a doc. jmenování v příslušném oboru, VS vzdělání v příslušném oboru, u pedagogických pracovníků požadovaná praxe, předpoklad pro vědeckou a publikační činnost, znalost AJ, praxe na PC, morální a občanská bezúhonnost.

Předpokládáný nástup: 1. 2. 2001 nebo na základě dohody.

Přihlášky doložené životopisem, osobním dotazníkem, doklady o vzdělání, přehledem odborné praxe, seznamem publikační činnosti přijímá do čtyř týdnů od zveřejnění v tisku osobní oddělení FTK UP, tř. Miru 115, 771 11 Olomouc-Neředín.

Prof. F. Vaverka, CSc.,  
děkan FTK UP

## • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

### Projekty „250“ skončily

V pondělí 11. 12. 2000 proběhlo závěrečné oponentní řízení šesti projektů UP *Posílení výzkumu na vysokých školách*, známých jako „dvěstěpadesátky“. Ze závěrů vybíráme:

VS 97011 – **Kabinet pro studium dějin filozofie středověku a renesance**, řešitel prof. P. Floss, 4 pracovníci, z toho 3 doktorandi. Z výsledků: cca 30 publikací, z toho 3 v zahraničí, 4 sborníkové práce, 1 monografie.

VS 96019 – **Zajištění ornitologického centra**, doc. S. Bureš, CSc., 5 pracovníků. 33 publikací v zahraničí a 11 v tisku, v tuzemských časopisech 16 a 2 v tisku. Jedna kniha. 14 přednášek a 17 posterů na mezinárodních konferencích, 3 a dva na tuzemských.

VS 96021 – **Centrum analytické chemie molekulárních struktur**, prof. V. Šimánek, DrSc., 5 pracovníků na plný úvazek, tři na částečný. 94 publikací vesměs v zahraničním tisku, z toho 38 vědeckých prací v impaktovaných časopisech, 104 prezentací na vědeckých konferencích. 5 pracovníků získalo titul Ph.D., všichni absolvovali zahraniční pobyty.

VS 96154 – **Profilování centra molekulární biologie a medicíny**, prof. J. Kovařík, DrSc., 21 pracovníků, z nich 13 na plný úvazek, 30 doktorandů. 98 publikací, z toho 40 prací v časopisech s IF 5 a více; 9 patentů, Bohemia a roscovitín vyrábí firma Sigma. Látky jsou na začátku druhé etapy klinického testování.

VS 96023 – **Centrum pro srovnávací kulturní studia**, prof. J. Jařab, CSc., 6 pracovníků, z nich 3 na plný úvazek. Bibliografie americké literatury v českých překladech, 3 díly, celkem 1868 stran (M. Arbeit); Anglie očima české literatury od středověku po rok 2000, 758 stran (J. Peprník). Celkem 7 monografií, 4 elektronické publikace, 56 článků a studií, účast na 32 konferencích a stážích v zahraničí, na 27 domácích konferencích, rozhlasová a TV publicistika zahrnuje 31 položek.

### Jaroslav Med promluvil o křesťanské poezii

V pondělí 11. 12. 2000 se konala přednáška literárního vědce Jaroslava Meda. Zvolené relativně krátké období 1945–1948 vydá však, jak se ukázalo, na přednášek několik, proto se řečník omezil pouze na vybrané body.

Hned na začátku se ohradil proti užívanému pojmu „katolická literatura“, protože pak by se také muselo mluvit o tvorbě evangelické, luteránské atd. Dává proto přednost označení „křesťanská literatura“. Pro pochopení souvislostí Med zdůraznil důležitost válečného prožitku a posun od nadějí transcendentálních (1940) k nadějím „společenským“ (1942). Tento vývoj dokumentoval na díle Františka Hrubina. Po válce se vynořují nové otázky (obsažené např. v Halasově sbírce *A co?*) a nutnost změnit básnickou poetiku (dokumentoval na díle Jana Zahradníčka).

VS 96028 – **Vinově-částicové vlastnosti světa**, prof. J. Peřina, DrSc., 17 pracovníků, z nich 2 na plný úvazek. 76 publikací ve špičkových zahraničních časopisech, z toho 32 v roce 2000. Prezentace výsledků na 68 konferencích, z toho na osmnácti v roce 2000. Vyšla jedna monografie, jedna editována, publikovány 3 kapitoly v monografiích. Závěrečná zpráva s příloženými otisky publikací představovala balík vysoký 30 cm.

Záměr ministerstva posílit výzkum na UP se zdařil. Závěrečné hodnocení výsledků dosažených od roku 1996 do roku 2000 bylo u všech šesti projektů vysoce kladné. Hodnotící komise doporučila, aby univerzita umožnila výzkumným týmům pokračovat ve vědecké práci.

-mh-



V posledním předvánočním týdnu se kašna na nádvoří Rektorátu UP stala místem tichého spočinutí stylizovaných růžových andlíků – výtvarů posluchačů Katedry výtvarné výchovy Pedagogické fakulty UP, kteří tak pod vedením doc. J. Herynky představili náhodným kolemjdoucím výsledek své seminární práce.

Foto -tj-

Nové zjevy české spirituální poezie (Slavík, Rotrekl, Vokolek) již píší tímto „novým“ stylem.

Med dále posluchače seznámil s filozofickými směry, které v té době ovlivňovaly literatury. Ne vše se ale dotklo literatury české (např. křesťanský existencialismus G. Marcela). V závěru přednášky se Med věnoval dvěma solitérům: Bohuslavu Reynkovi a Janu Kameníkovi. Nežůstal pouze u erudovaného výkladu jejich poetiky, ale podělil se i o osobní „neliterární“ vzpomínky na tyto osobnosti.

Medovo (a Machalovo) pobízení k diskutování se záhy dočkalo odezvy; dotazy směřovaly nejen k přednášené problematice.

Jaroslav Med mluvil civilně a velmi srozumitelně. Jeho přednáška byla jistě pro všechny obohacující.

P. Nečas  
student FF UP

## PŘEČETLI JSME ZA VÁS

### „Jestli toužíte něco udělat, držte se mimo univerzity“

*Univerzity už nejsou intelektuálními středisky země. Už jen takové pomysleni je absurdní. Univerzity, to je stojatá voda. Netvaříte se tak překvapeně. Neříkám přece nic, co byste nevěděli. Od druhé světové války vyšly všechny opravdu důležité objevy ze soukromých laboratoří. Laser, tranzistor, vakcína proti obrně, mikročip, hologram, moderní počítač typu PC, zobrazní magnetické rezonance, obrazovky CAT – a tak můžu pokračovat do nekonečna. Na univerzitách se prostě dnes to hlavní neodehrává. Už to trvá čtyřicet roků. Jestli chcete udělat něco důležitého v počítačích nebo v genetice, nechoďte na univerzitu. Nikdy, můj milý. (...) Co všechno musíte překous-*

*nout, abyste začal nový projekt? Kolik musíte podat žádostí o granty, kolik dotazníků vyplnit, kolik povolení získat? Od koordinačního výboru? Od vedoucího oddělení? Od finančního odboru univerzity? Jak si opatříte další laboratorní prostory, když je budete potřebovat? Další asistenty, jestli budou zapotřebí? Jak dlouho to všechno potrvá? Tak chytrý člověk nemůže marnit vzácný čas vyplňováním formulářů a jednáním s komisemi. Život je příliš krátký a molekula DNA příliš dlouhá. Chcete po sobě něco zanechat. Jestli toužíte něco udělat, držte se mimo univerzity.*  
Michael Crichton: *Jurský park* (Jurassic Park, 1990),

přeložil Zdeněk Volný (1993, 1997)

## • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

### V roce 2000 připravilo Vydavatelství UP 221 publikací

V knižních tirážích se sice již zpravidla neobjevují údaje o nákladu či ceně knihy, zůstává však v nich jméno nakladatelství a v roce, jež loňského roku bylo nad jiné „kulaté“. Také Vydavatelství UP se může pochlubit hezkou řádkou knižních publikací datovaných posledním rokem 2. tisíciletí. S předběžnými statistickými údaji o činnosti VUP za rok 2000 se předsedním obeznámila Ediční komise UP, jež se za předsednictví prorektora UP pro vědeckobadatelskou činnost doc. M. Mašlána, CSc., a za účasti ředitelky VUP RNDr. H. Dzikové a tajemnice VUP Mgr. J. Kreiselové sešla 18. 12. 2000. Kromě realizace edičního plánu (viz níže) projednala komise novelu směrnic rektorky UP týkající se ediční činnosti na UP a postoupila jí k dalšímu schvalovacímu řízení.

Ediční komise UP s uspokojením vzala na vědomí, že se činnost VUP za rok 2000 ve srovnání s rokem 1999 podstatně obohatila, a to nejen co do počtu vydaných publikací a drobných tisků, ale i co do typografického zpracování, k čemuž přispěla také inovace technického vybavení vydavatelství.

Celkem bylo v roce 2000 vydáno nebo připraveno 221 publikací, jež prošly redakční a nakladatelskou přípravou včetně přidělení čísla ISBN. Přehled publikací zařazených fakultami do edičního plánu VUP a realizovaných (rozdíl mezi plánem a realizací je především dán tím, že autoři plánovaných publikací je VUP nedodali) podává následující tabulka:

Fakulta	Ediční plán	Realizace	Z toho se připravuje
PdF	33	18	5
LF	37	14	5
FF	82	38	15
PfF	44	16	7
FTK	21	9	2
PF	36	13	1
CMTF	–	2	2
Celkem	253	110	37

Samo VUP vydalo sedm publikací a 57 dotisků, Rektorát UP uskutečnil tři publikace a Centrum odborného a distančního vzdělávání 21 publikací; mimo

ediční plán vyšlo 23 publikací (sborníků, grantových výstupů apod.).

K urychlení ediční přípravy publikací by nepochybně přispělo, kdyby autoři ve větší míře nežli doposud dodávali své publikace již vysázené (např. počítačovým programem PageMaker) – tzv. camera ready.

Dne 20. 12. 2000 uspořádali pracovníci VUP první (ale nikoli poslední) společenské setkání se „svými“ autory v historii tohoto vydavatelství. Živá debata se týkala přítomnosti a zejména budoucnosti ediční činnosti na UP; jejíž hmatatelné výsledky demonstrovala výstavka nejnovějších publikací; nechyběla ani exkurze do „výrobních prostor“.

Doc. J. Fiala, CSc.,  
FF UP

### Předvánoční setkání ukrajinistů

Pokud jste chtěli ve středu 13. 12. vyladit svou duši na tu pravou předvánoční atmosféru, mohl být tím pravým místem večírek nového oddělení Katedry slavistiky – ukrajinistiky. Zde jste totiž mohli vyslechnout kromě řady informací o ukrajinských novoročních svátcích (včetně Vánoc) i mnoho ukrajinských lidových písní a koledí.

Všechny účastníky přivítala hřejivá vánoční výzdoba a samozřejmě neméně hřejivé pohoštění. Nedílnou součástí byl i „křest“ studentů prvního ročníku, skládající se z přísahy, požití sklenky tradiční ukrajinské horilky a obdržení karamfiátu a předběžného příslibu budoucího titulu v podobě tzv. *posvidčení*. Co následovalo potom, by se jednoduše dalo nazvat volný program. Tedy poměrně hojivý balzám pro unavený mozek, pronásledovaný v tomto období zápočtovým shonem.

Závěrem nutno říci, že Univerzita Palackého může od školního roku 2000/2001 nabídnout na svém jidelním lístku studijních programů další specialitu.

Preji všem budoucím studentům dobrou chuť.

A. Pacovská,  
studentka FF UP (1. ročník ukrajinistiky a bohemistiky)

### Vznikl Spolek studentů Filozofické fakulty UP

Podle zákona O sdružování občanů č. 83/1990 Sb. bylo MV ČR zaregistrováno dne 29. 11. 2000 občanské sdružení *Spolek studentů Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci*. Jak nově vzniklé sdružení informuje na internetových stránkách UP, „jde o neziskovou organizaci sdružující studenty, kteří mají zájem aktivně participovat na dění v rámci filozofické fakulty, přispívat ke kulturnímu životu v Olomouci, zpestřovat život studentský a vytvářet nové možnosti pro ostatní studenty na této fakultě“.

Prvním předsedou SS FF UP je studentka FF UP D. Hliněná, která má současně – spolu s I. Strílkovou – na starosti oblast zahraničních aktivit SS FF UP (informace o možnostech studia v zahraničí, koordinaci výměnných programů na FF UP aj); sekci pro pořádání kulturních akcí, která má zajišťovat koncerty, přednášky, besídky, plesy atp.) vedou P. Hlušíčka a O. Málek; sekce pro styk s veřejností a sponzorství obstarává J. Krátký. K dalším aktivitám patří také Studentský servis (vydává informační brožuru pro studenty prvních ročníků, provozuje Studentský klub, vede služby jako je burza skript, ztráty a nálezy apod., organizuje charitativní sbírky aj.).



Radu Spolku studentů FF UP tvoří D. Hliněná, I. Strílková, J. Krátký, P. Hlušíčka, L. Zimovčák, L. Chrenšćová, J. Vaňková, O. Málek a M. Dvorský.

Mezi akce pořádané SS FF UP budou patřit např. koncerty a plesy, ale bude se chtít podílet i na dalších aktivitách (*Academia Film Olomouc*, *Běh do nového tisíciletí*), zvat do Olomouce i některé osobnosti (v nejbližší době Š. Pánek nebo B. Polívka).

Prostřednictvím *Vodopádu*, časopisu studentů FF UP, bude Spolek studentů informovat studenty o dění na fakultě, o záležitostech, které se jich týkají a o službách, kterých mohou využít.

Z internetových stránek UP ([www.geocities.com/ssffup/](http://www.geocities.com/ssffup/)) vybrala

-mav-

*Svým patrně vůbec prvním počinem se univerzitní obci představil Spolek studentů FF UP ve středu 13. 12. 2000, kdy se na vnitřním nádvoří Filozofické fakulty UP (prý)*

*z popudu rady nového studentského spolku „nadělovalo“. Dělo se tak, bohužel, ještě i po Třech králich, takže milý první dojem nyní už definitivně zmizel pod nánošem zcela jiného nadělení: papírů, smetl, neporádku...*

-foto-tj-

## ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

### Ze zasedání Kolegia rektorky UP

Ve středu 20. 12. 2000 zasedalo Kolegium rektorky UP; jehož jednání řídila rektorka UP prof. J. Mačáková.

Prorektor doc. J. Luska informoval o výsledcích převodu dat studentů do databáze STAG. Veškeré potřebné kroky byly provedeny, modul přijímacího řízení byl nainstalován a příslušné referentky byly proškoleny.

Dalším bodem programu byla příprava podkladů pro *Výroční zprávu UP* a aktualizace *Dlouhodobého záměru UP na rok 2002*. Pokyny ke zpracování podkladů pro výroční zprávu obdrželi děkani fakult, ředitel IC a ředitelka SKM, ředitel SLO a prorektor Luska pro CODV. Součástí podkladů má být výroční zpráva o činnosti a hospodaření fakulty a výsledky hodnocení učitelů studenty.

Prorektor doc. R. Horák stručně shrnul průběh postupu dělení neúčelových dotací MŠMT na UP pro rok 2001. Nyní je třeba určit procenta odečtu fakultám. Předložený materiál bude znovu projednán na poradě s děkany dne 2. 1. 2001 a na zasedání Koordinační rady IC.

Projednávana byla ustanovení právních předpisů na UP v souvislosti s platností nového Zákonníku práce. Na webových stránkách je materiál zpracovaný právním oddělením UP *Zákoník práce po novele*. Předložený materiál bude vydán jako směrnice rektorky, přílohy týkající se evidence docházky ještě mohou být diskutovány.

Ze zápisu ze zasedání vybrala

-ano-

### Pozvánka

Lékařská fakulta UP si vás dovoluje pozvat na **slavnostní otevření počítačové učebny „Santavého sál“**, které se koná 17. 1. 2001 v 10.00 hod. v budově Teoretických ústavů LF UP.

Doc. Č. Čihalík, CSc.,  
děkan LF UP

### Výstava v galerii Zbrojnice

V pondělí 22. 1. 2001 v 17.00 hod. bude v Galerii Zbrojnice (IC UP) zahájena **výstava mladých peruánských výtvarníků**. Při této příležitosti navštíví Olomouc velvyslanec Peruánské republiky Raúl Patinov Alvištur, který výstavu zahájí.

-red-

### Z jednání České konference rektorů

Česká konference rektorů (ČKR), která se sešla v Praze 14. 12. 2000 na svém 52. zasedání, se zabývala několika okruhy témat. Prvním z nich byla otázka novelizace zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ke které vnesla ČKR řadu připomínek. Ke konkrétním bodům předloženého návrhu novely vyjádřila ČKR svá stanoviska; ČKR přitom požaduje, aby okruh změn v zákoně nebyl dále rozšiřován bez důkladného projednání a posouzení s reprezentací vysokých škol.

Dále se ČKR věnovala návrhu na novelizaci zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, s cílem definovat problémy pobytu této kategorie cizinců na území České republiky. Diskutované připomínky a návrhy budou uplatněny při projednávání novely zákona v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.

ČKR i na tomto svém zasedání zdůraznila, že finanční prostředky přidělené na rok 2001 neumožňují realizaci rozvojových programů připravovaných v duchu Boloňské deklarace. ČKR požaduje navýšení normativní části rozpočtu o 300 milionů Kč.

ČKR také projednala část „Bílých knih“ věnované terciárnímu vzdělávání a shodla se na tom, že se jedná o dokument rámcové povahy, jehož realizace bude vyžadovat legislativní úpravy a náročnou implementaci.

-red-

## ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

### XVI. biologické dny

Hlavní výbor a olomoucká pobočka Československé biologické společnosti a Ústav biologie Lékařské fakulty UP pořádají ve dnech 5. – 7. 9. 2001 na LF UP v Olomouci **XVI. biologické dny s názvem Aktuální témata z buněčné a molekulární biologie.**

Program bude obsahovat kromě plenárních přednášek s obecným zaměřením jednotlivá symposia (*Struktura a interakce DNA v medicíně, Programovaná smrt buňky, Genetická toxikologie, Současné možnosti indukce a regulace imunitní odpovědi, Patologická biologie rostlin, Regulace buněčného cyklu*) a akci pedagogické sekce ČSBS a sekci posterů s oddílem *Varia*.

Podrobnější údaje a formulář předběžné přihlášky nalezou zájemci na stránce <http://www.bioldny.upol.cz> případně další informace na adrese [kunert@tunw.upol.cz](mailto:kunert@tunw.upol.cz).

-red-

### Waldorfská pedagogika

Přípravný výbor Waldorfské iniciativy zve na přednášku Mgr. A. Bauera, pedagoga Slovanského gymnázia v Olomouci, na téma *Anthroposofické základy waldorfské pedagogiky*. Přednáška se koná ve čtvrtek 18. 1. v 16.00 hod. v MŠ Olomouc, Nedvědova 13. Další informace podá H. Dolánková (tel. 068/543 14 89).

-wen-

### Lyžování na Pradědu

Akademik centrum FTK UP nabízí volná místa: lyžování na Pradědu v termínech 13. 1., 20. 1., 27. 1. 2001. Odjedy vždy v 6.45 hod. z Hynaisovy ulice, návrat kolem 17 hod. Cena 130 Kč (výjezd až na Ovčárnu). Přihlášky přijímá telefonicky Mgr. Vyrubalová (563 64 51-2).

-red-

### Zvýšení cen za kopie v Ústřední knihovně

Od 15. 1. 2001 začnou platit v Ústřední knihovně nové ceny za kopie pořízené na nových samoobslužných kopírovacích strojích, neboť od tohoto data bude uveden do plného provozu nový samoobslužný systém. Tento systém zahrnuje snímáče karet, které budou namontovány na kopírákách a nabíjecí zařízení, které na kartu zapíše, za jakou částku je možno kopírovat.

Nové ceny: 1 kopie velikosti A4 – 1,30 Kč  
1 kopie velikosti A3 – 2,30 Kč.

Toto zdražení se dosud netýká cen kopií pořizovaných v informačních střediscích fakult. Zvýšená cena pořizovaných kopií bude stanovena od okamžiku, kdy i v informačních střediscích dojde k zavedení samoobslužných kopírovacích strojů se stejným systémem jako v Ústřední knihovně. (Podrobné vysvětlení ke změně ceny bylo uveřejněno v Žurnálu, sv. 10/4 z 13. 10. 2000.)

RNDr. D. Lošťáková,  
Knihovna UP

### Výplatní termíny v roce 2001

Leden – 12. 2.; únor – 12. 3.; březen – 10. 4.; duben – 14. 5.; květen – 11. 6.; červen – 12. 7.; červenec – 9. 8.; srpen – 11. 9.; září – 10. 10.; říjen – 12. 11.; listopad – 11. 12.; prosinec – 10. 1. 2002.

Výplata mezd se provádí v jednom výplatním dni. Žádáme laskavě všechny zaměstnance UP, aby si včas zajistili vyzvednutí výplaty. Zaměstnanci UP, kteří mají výplatu prostřednictvím některého z peněžních útvarů, budou mít výplatu připsanou na účet vždy nejméně o jeden pracovní den dříve.

M. Címalová,  
vedoucí mzdové účtárny UP

## Z VĚDECKÝCH PRACOVIŠŤ UP

### Bezpečnost ultrazvukové diagnostiky: praktické využití výzkumu a vývoje v medicíně

Ústav lékařské biofyziky LF UP v Olomouci je zapojen do výzkumu a vývoje v řadě oblastí; o některých z nich již Žurnál UP referoval. Interdisciplinárta oboru lékařská informatika vede náš výzkum především do oblasti praktického využití v medicíně. Jeden z těchto řešených úkolů se týká bezpečnosti ultrazvukové diagnostiky.

Při aplikaci ultrazvukových zobrazovacích metod vznikají určitá rizika pro pacienta a také pro obsluhující personál. Účinky na pacienta mohou být přímé (působením na tkáň – ultrazvuk, elektrický proud, mechanické poškození, infekce apod.) a nepřímé (omyly v diagnóze). Podobně i negativní účinky na obsluhující personál jsou přímé (způsobené přístrojem – úraz elektrickým proudem, poranění při manipulaci apod.) a nepřímé (způsobené souvisejícími okolnostmi únava zraku, algické syndromy, infekce, právní důsledky chybných diagnóz apod.).

Cílem našeho výzkumu je oblast zabývající se jednou složkou z tohoto výčtu, a sice parametrem kvality zobrazení, které významně ovlivňuje bezpečnost při použití ultrasonografie jednak z hlediska přímého působení UZV energie na pacientovu tkáň (horší kvalita obrazu prodlužuje dobu vyšetření), jednak z hlediska nepřímého (nekalitní zobrazení se podílí na zvýšení rizika nesprávné diagnózy). Snižování rizika chyby ultrazvukových diagnostických přístrojů je závažným problémem, kterým se v posledních letech zabývá řada předpisů a doporučení, vydaných příslušnými národními a mezinárodními orgány. U většiny profesních organizací se rozvíjí mezinárodně standardizovaná aktivita QI (*quality inspection*).

Také v České republice nesmí být používán přístroj, který by nebyl schválen Ministerstvem zdravotnictví ČR. Součástí schvalovací procedury je i ověření technických a diagnostických parametrů. Pro ověření klinických diagnostických parametrů je využíváno několik renomovaných klinických pracovišť, kde by měly být přístroje nezávisle ověřovány jednotným způsobem. Pro fyzikálně-technické hodnocení ultrasonografů není zatím v naší republice žádné pracoviště určeno ani vybaveno. V hodnocení se projevuje značná nejednotnost a závažnost problematiky si vyžaduje nápravu tohoto stavu. Ani legislativně není zatím určen systém vztahů a vzájemných povinností zkušebních pracovišť a žadatelů o provedení zkoušek. Aby měla celá procedura smysl, je nutné ji řídit na základě mezinárodně platných předpisů a provádět srovnatelnými metodikami na kvalifikovaných a nezávislých pracovištích.

Zpráva č. 54 Mezinárodní komise pro jednotky záření a měření nazvaná *Medical Imaging – The Assessment of Image Quality* definuje pojem diagnostické účinnosti zařízení a rozsah jeho hodnotících kritérií. Technická účinnost zobrazovacího zařízení stojí na samém začátku této škály a je definována modulační přenosovou funkcí a rozlišovací schopností zobrazovacího zařízení. Z uvedeného je zřejmé, že hodnocení rozlišovací schopnosti patří prvního stupně hodnocení kvality obrazu a je významným parametrem hodnocení kvality zobrazení, a tím i diagnostického procesu, což nás opravňuje k využití tohoto parametru jako hodnotícího kritéria.

Rozlišovací schopnost zobrazovacího zařízení má tři složky: prostorovou rozlišovací schopnost ve třech prostorových dimenzích, časovou rozlišovací schopnost a amplitudovou rozlišovací schopnost. Pro hodnocení kvality zobrazení sonografu nás zajímá především schopnost přístroje rozlišit co nejmenší struktury tkání, a proto zkoumáme jako základní parametr hodnocení kvality sonografu jeho prostorovou rozlišovací schopnost. Ze tří možných prostorových dimenzí jsme pro naši metodu zvolili laterální (stranovou) složku prostorové rozlišovací schopnosti. Laterální rozlišovací schopnost (LRS) závisí na vlnové délce ultrazvuku, akustických vlastnostech zobrazovaného prostředí a je také velmi výrazně ovlivněna technickými parametry sonografu. Může být tedy

významným parametrem hodnocení jeho kvality. Vzhledem k tomu, že hodnotíme kvalitu obrazové informace, která má ve svém důsledku jako výstup diagnostický závěr, je žádoucí uvažovat při stanovení požadavků na optimální LRS sonografu také možnosti a fyziologické schopnosti pozorovatele. Tím je dána dolní mez pro určení požadované přesnosti měření. Ve světě se pro hodnocení rozlišovací schopnosti sonografů používá tzv. *tkáň imitujících fantomů*, které umožňují provádět rychlá, ale zároveň málo přesná a málo citlivá měření, zatížená poměrně velkou chybou subjektivního hodnocení obrazu. Jejich výhodou je ale rychlost měření. Podle našeho názoru je třeba měření prováděná těmito fantomy doplnit metodou náročnější a především přesnější, neboť je třeba exaktně specifikovat zobrazovaný objekt (ultrazvukový odrazec) a také přesně hodnotit získaný obraz. Proto jsme na našem pracovišti zavedli metodu bodového odrazce, jehož digitalizovaný obraz ve formátu bitmapy zpracováváme a hodnotíme pomocí výpočetní techniky. K tomu využíváme speciální program, vytvořený ve spolupráci s olomouckou firmou *Condata*, s. r. o. Pro matematické zpracování dat pak využíváme superpočítač DIGITAL Alpha Sever 2100 4/233, který je umístěn na Katedře informatiky Přírodovědecké fakulty UP a jsme na ni připojeni metropolitní počítačovou sítí UP.

Výsledky našeho výzkumu jsou slibné především díky spolupráci s renomovaným pracovištěm Vídeňské univerzity – Institutem biomedicínské fyziky a techniky ve Všeobecné nemocnici ve Vídni. Od loňského roku jsme pro tuto spolupráci získali grant MŠMT *Akcion*, jehož cílem je ověřit naši metodiku v širším měřítku a získávat zkušenosti z pracoviště, které se problematikou kontroly sonografů zabývá již tradičně.

S výsledky našeho výzkumu průběžně informujeme odbornou veřejnost jak doma, tak také v zahraničí. V poslední době na příklad při příležitosti celosvětové konference *Medical and Biological Engineering and Computing EMBES 1999* ve Vídni, nebo na 1. *Osterreichischen Workshop Ober Apparatur Qualitätssicherung im bildgebenden medizinischen Ultraschall* pořádané taktéž ve Vídni. Podobně i v České republice a ve Slovenské republice byly naše výsledky publikovány v odborných časopisech a předneseny na mnoha odborných konferencích. Předpokládáme, že náš výzkum přispěje nejen k tomu, že i v naší republice bude prováděno fyzikálně-technické hodnocení ultrasonografů v systému kontrolních pracovišť, ale že toto hodnocení bude přesnější, než dosud ve světě používané metody. Tak bude naplněn záměr naší práce – přispět k zavedení pravidelné kontroly opotřebovaných a správné funkce diagnostických přístrojů, která může účinně chránit pacienta.

Doc. J. Hálek, CSc., Ing. L. Doležal,  
LF UP

*Žádný člověk, který má vědeckou letoru, nebude tvrdit, že to, čemu se dnes ve vědě věří, je přesně správné; bude tvrdit, že je to jenom stadium na cestě k přesné pravdě.*

B. Russel

*Trvejte na svobodě názorů a hodnotě pochybností, trvejte na tom, že je dobré o něčem pochybovat. Je to proti fanatismu a autoritářství.*

V. F. Weiskopf

*Elitu v nejužším smyslu tvoří neorganizované i neorganizovatelné společenství duchů tvůrčích, a vláda elity takto pojaté ztotožnila se nám s vládou duchovní, která je vykonávána spontánně vznikající i působící autoritou kulturní. Kdybychom se pak ptali, kde je tato elita a tato kulturní autorita dnes, nenalezli bychom ji.*

J. L. Fischer

**ROZHOVOR****Mediální věk optimisticky**

Publicista Českého rozhlasu Jan Pokorný v minulém semestru již podruhé přijal pozvání Katedry žurnalistiky a dne 6. 12. si povídal se studenty prvního ročníku distančního studia. Beseda byla velmi zajímavá zejména tím, že se zde setkali lidé různých profesí i lidé z žurnalistické praxe. Hovořilo se vážně i nevážně, s humorem místy až černým. Po ukončení besedy poskytl J. Pokorný následující rozhovor

Jste spíše člověk konzervativní, nebo se nebráníte změnám a novým přístupům v publicistice?

Jsem konzervativní v těch novinářských základech, na kterých ono řemeslo stojí. Ale nejsem, vlastně ani nemůžu být konzervativní v oblasti nových technologií, nových metod. Rád se nechám okysličit a inspirovat tím, co je s tím základem nějak kompatibilní. Ale na ten svůj fundament bych už nesahal, protože jsem si ho už za ta léta navrstvil zkušenostmi.

Takže nejste zastáncem těch, kteří se bouří proti deformaci veřejnoprávnosti v našich médiích?

Ne, ne. Myslím si, že pokud mají mít veřejnoprávní média smysl, tak musí mít taky adekvátní počet posluchačů a diváků. Nemůžou se přece uzavírat do jakési elitářské slupky a vysílat si vlastně jenom samy pro sebe. To potom není žádná služba.

Jak se má ale člověk bránit mediálnímu kýči, který ze soukromých médií prorůstá do veřejnoprávných? Nezabránila by tomu například zatím neúspěšná mediální kritika?

Já bych asi nebyl tak odvážný. Neřekl bych, že může někdo něčemu zabránit. Ale každopádně je víc než nutné kultivovat naše mediální prostředí. Média mají moc, ale taky schopnost se sama diskreditovat tím, že se brání jakýmkoliv podnětům zvenčí. Samozřejmě se brání útokům politiků, to je věčný souboj, ale neměla by se bránit kritice v širším měřítku, zejména z řad odborníků, kteří se masmédií zabývají.

Zde je možnost jejich kultivace, proto by mediální kritika měla existovat.

A vidíte to nadějně?

Ne.

Proč?

Protože tu holt existuje konkurenční prostředí, a to v sobě nemá stimul kultivace. Ono má v sobě spíše stimul destrukce, protože funguje na principu získávání co největšího počtu posluchačů, čtenářů a diváků, a ne na metodách kultivace.

A jak vnímáte ze svého pohledu svět internetu? Myslíte si, že s ním budou tradiční média koexistovat, nebo je spíše ohrožuje?

Hm, já nejsem vizionář. Ale myslím si, že nějakou dobu budou existovat vedle sebe a postupně začnou prolínat. Společnosti, které budou chtít být v čele, budou ovšem inklinovat ke smísení všeho. Budou mít svoje noviny v tištěné i elektronické podobě budou mít svoji internetovou i digitální televizi a třeba i vlastní rádio, ale v EU bude pod společnou multimediální střechou. To asi bude trend příští mediální éry.

Není ale nebezpečná rychlost, jakou se tento trend blíží? Nestačíme-li se na něj přeorientovat, nebudeme schopni rozlišit, co je pravda a co mystifikace, budeme podléhat manipulaci více než nyní...

To je pravda, ale myslím, že ta rychlost bude brzděna přístupem lidí k novým technologiím. Ono to ještě zabere dost času, než dojde k plošnému rozšíření tohoto trendu. A věřím, že člověk nepodlehne jakési povrchnosti a možnosti manipulace. Snad se za tu dobu naučí poměřovat svět přeplněný informacemi svou vlastní optikou a třeba si nakonec řekne: „Není sakra nejlepší ten selský rozum?“

Rozhovor připravila

D. Javornická,  
studentka žurnalistiky a divadelní vědy FF UP

**JUBILEA****Doteky s uměním a Časem**

Takový je název publikace, kterou vydal jako 1. část dvoudílného přehledu vývoje světového umění olomoucký historik umění **doc. PhDr. Josef Maliva**. Tento název je příhodný i k bilancování. Autor oslavil 7. 1. 2001 sedmdesáté narozeniny. Celý jeho dosavadní život byl plný doteků s uměním. A čas? Ten jakoby ho svých negativních doteků ušetřil.

Svá studentská léta strávil na Filozofické fakultě UP, kde pod vedením profesorů V. Richtera a B. Markalouse-Johna studoval dějiny umění a estetiku. Místy jeho dalšího působení byly galerie a muzea ve Zlíně, ve Valašském Meziříčí, v Kelči a v Hodoníně. V roce 1967 se vrátil do své rodné Olomouce a dalších téměř 30 let se věnoval pedagogické činnosti nejdříve na Pedagogické fakultě UP, posledních pár let pak na Fakultě výtvarného umění VUT v Brně.

Své studenty dokázal zaujmout a získat velmi fundovanými a zaslíbenými přednáškami. Jeho přístup k výběru informací a témat, které studentům předkládal, byl odpovědný bez ohledu na dobu, ve které jsme žili. Hlavním kritériem u něj byla vždy umělecká hodnota a z ní plynoucí význam díla, hranice a ideologie nebyly podstatné. Přestože jsem

tušili, že jako nestraník nemá na fakultě snadné postavení, byli jsme vděční za informace o současných trendech moderního umění v zemích za železnou oponou.

V posledním období vydal pan docent monografii o malíři Vladimíru Vašíčkovi a donedávna neznámém umělci Karlu Grögerovi. Píše i řadu článků a učebních textů. V současnosti je v tisku publikace *Hodiny s uměním českých zemí*. Práce J. Malivy se soustřeďuje i na soudněznaleckou činnost v oboru a na další průzkum výtvarného dění německého etnika na Moravě v meziválečných letech.

Sedmdesáté narozeniny jsou určité důvodem k zastavení a ohlednutí. V případě jubilanta je to snad jen letný pohled zpět na cestě, která nikterak nekončí. Protože činorodý a aktivní člověk, jakým doc. Maliva je, nedokáže stát nečinně a léta mu neubrala na elán, ani nezměnila jeho pohled na svět.

Na svého učitele, nejen v době jeho životního jubilea, rádi vzpomínáme a přejí mu jménem všech jeho žáků do dalších let všechno nejlepší.

Mgr. J. Holubová  
ředitelka ZŠ Malá Morávka

**ZPRÁVY, INFORMACE,  
OZNÁMENÍ****Stručně**

Za přítomnosti akademických funkcionářů LF UP a zástupců médií byla 12. 12. otevřena **speciální laboratoř buněčné biologie** Ústavu biologie LF UP, kterou povede RNDr. V. Divoký.

Výstavou věnovanou kavárnám u nás a v Evropě zahájila ve čtvrtek 11. 1. 2001 svou výstavní činnost **Kavárna Muzeum**, která je součástí Muzea umění Olomouc. Svou sbírku návštěvníkům představil Rádovan Lipus, ostravský divadelní a televizní režisér.

Ve středu 17. 1. bude ve velké zasedací místnosti Rektorátu UP jednat **Kolegium rektorky UP**, které má na programu informace o pravidlech poskytování dotací vysokým školám, rozpravu o důsledcích novely Zákoníku práce na pracovní právní vztahy na UP aj.; po skončení zasedání KR proběhne krátká porada rektorky UP s děkány fakult, na němž bude projednána úprava přílohy mzdového předpisu UP.

-red-

**Z očekávaných událostí na UP  
v letním semestru roku 2001**

Také v novém roce vychází Kalendář akcí UP, informující o termínech a náplni plánovaných akcí a událostí, jež se na jednotlivých fakultách a pracovištích UP připravují pro nadcházející rok. Pro čtenáře Žurnálu UP jsme vybrali alespoň nejvýznamnější z nich:

- 24. – 28. LEDEN VI. rinologické dny – dny dýchacích cest. Konference. Pořádá LF UP.
- 27. – 30. LEDEN VIII. Tománkovy bronchologické dny. Konference. Pořádá LF UP.
- 5. ÚNOR Řízení kvality ve vzdělávání. Konference. Pořádá PdF UP.
- 8. ÚNOR Mezinárodní seminář patologů. Pořádá LF UP.
- 15. – 16. ÚNOR IV. olomoucké onkologické dny. Pořádá LF UP.
- 17. ÚNOR Reprezentační ples UP. Pořádá RUP.
- 21. ÚNOR Hostovská přednáška prof. Mikuláše Lobkowicze. Pořádá CMTF UP.
- 31. BŘEZEN II. Vejvodského olomoucký vědecký den. Pořádá LF UP.
- 3. DUBEN II. mezinárodní konference k problematice osob se specifickými potřebami. Pořádá PdF UP.
- 19. – 20. DUBEN Psychologické aspekty hudební výchovy. Pořádá PdF UP.
- 20. – 21. DUBEN Radiologie hrudníku. Pořádá LF UP.
- 22. – 26. DUBEN Akademia film Olomouc 2001. Pořádá Univerzity Palackého.
- 25. – 26. DUBEN III. konference vysokoškolských vydavatelů a nakladatelů. Pořádá Vydavatelství UP.
- 27. DUBEN Mezinárodní nefrologické sympozium a Jan Brod memoriál. Pořádá LF UP.
- 15. KVĚTEN Regionální speciální olympiáda. Pořádá FTK UP.
- 16. KVĚTEN Sportovní den UP. Pořádá FTK UP.
- 23. KVĚTEN Univerzita třetího věku. Pořádá Univerzita Palackého.
- 25. – 26. KVĚTEN 20. dny mladých internistů. Pořádá LF UP.
- 30. KVĚTEN Vyhlášení výsledků literární soutěže. Pořádá Univerzita Palackého.
- 7. ČERVEN XII. Chvojčkův den. Pořádá LF UP.
- 22. – 24. ČERVEN Knápkův memoriál. Pořádá FTK UP.
- 26. – 27. ČERVEN Trendy technického vzdělávání. Pořádá PdF UP.

(Více informací viz Kalendárium UP pro rok 2001, VUP 2000.)

-red-

## TÉMA: KRIZE ČT

## Téměř dokonalý kurz praktické žurnalistiky

Nechci tvrdit, že následující text má analytickou hodnotu. Děni v České televizi by si důsledný rozbor zasloužilo, ale prostor určený mému úhlu pohledu je přece jen omezený.

Předvánoční rozhodnutí Rady pro Českou televizi o odvolání generálního ředitele D. Chmelička a překotné – i když zákonu vyhovující – jmenování nového ředitele pana Jiřího Hodače slibovalo pěknou českou taškařici. Že se však celé, mnoha režiséry vedené představení protáhne do prvních týdnů nového století, tušil jen málo kdo z nás.

Ale ať se držím titulků. Že audiovizuální informace, tedy televizní zprávy, patří skutečně k těm neúčinnějším, musí dnes věřit i ten nejzarytější vyznavač novin a rozhlasu. Sdělení prezentovaná známými tvářemi z obrazovky mají větší „váhu“ než i sebedokonalější texty v renomovaných denících. To vysvětluje, proč je o místo na televizním výsluní taková tlačnice. Vzpou-ra původně zhruba dvaceti redaktorů televizního zpravodajství se rozrostla do netušených rozměrů a jak to všechno skončí je bohužel v nedohlednu. Bohužel proto, že se ti, pro které by akce odporu redaktorů dobře znalých zákulisních tahů a politických triků měla být vážným signálem občanské nespokojenosti, snaží s arogancí sobě vlastní situaci znevažovat.

Nyní trochu rešeršování. První Rada pro Českou televizi, jejímž členem byl i uznávaný astrofyzik Jiří Grygar, zvolila v roce 1992 generálního ředitele Ivo Matěh až po šesti týdnech pečlivého hodnocení konkurzních přihlášek a riskovala tím, že nedodrží Českou národní radou zkrácený termín vlastního odvolání. Ředitel I. Matěh pracoval ve funkci celých šest let. Druhá Rada ČT volená poprvé Parlamentem, který do ní v rozporu se zákonem delegoval řadu svých zástupců, vybrala v roce 1998 osmadvacetiletého Jakuba Puchalského. Již tehdy se zvedla vlna připomínek, na které však nikdo z odpovědných nereagoval.

J. Puchalský po řadě výtek ze strany Rady ČT na konci roku 1999 rezignoval. Již jmenovaná rada vybrala za nástupce Dušana Chmelička. Sama se pak stala terčem kritiky, že neplní povinnosti ze zákona a byla odvolána. Na jaře loňského roku zvolila Poslanecká sněmovna již třetí Radu ČT, a to již podle politického klíče (tři členy za ČSSD, čtyři za ODS, po

jednom za US a KDU-ČSL), tedy v příkrém rozporu se zákonem. Tato Rada ČT odvolala ředitele D. Chmelička (důvod uvedla až po několika urgencích a je jím údajně schodkový rozpočet), vypsalá konkurz s úzavěrkou 19. 12., po třiceti hodinách vybrala ze 33 přihlášek pět „nejlepších“ a za několik desítek minut (cca dvě hodiny) vyhlásila za vítěze konkurzu Jiřího Hodače. Ten v České televizi již pracoval, avšak pro neochotu komunikovat s nadřízenými a s redaktory v srpnu loňského roku televizi opustil.

Na místě je odvážná spekulace. Chcete-li se zbavit těch, kteří toho už příliš vědí o politických třenicích, korupcích, skandálech a bůh ví o čem ještě a nemají vůli odejít, je nejlepší na ně poštvat člověka s uraženou ješitností, autoritářskými sklony a kariéristickými ambicemi. Jak je totiž možné, aby ve chvíli, kdy ještě není odvolán bývalý ředitel, začal nový ředitel s personálními změnami, obklopil se „svými lidmi“ a ti bez uzardění, sami bez řádné smlouvy, začali rozdávat změny pracovních smluv a výpovědi jako na běžícím páse? Není toto důkazem neschopnosti komunikovat? A jen tak na okraj: proč a k čemu je v České televizi odborová organizace?

Pak už se události daly rychle do pohybu. Obsazení zpravodajského velína rebely bylo jen nutnou podmínkou k tomu, aby se o problémech vědělo, hovořilo a aby se jimi začali zabývat odpovědní činitelé, v parlamentní demokracii samozřejmě političtí řádně zvolení do obou komor Parlamentu ČR. Zpolitizování celého letitého problému vlastně neexistuje, je politickým od samého začátku. To si možná ne zcela uvědomili rebelující zpravodajci, ale to na věci příliš nemění. Jejich výhrady ke generálnímu řediteli Hodačovi mají reálné jádro, a tím je skutečně nebezpečí ohrožení svobody slova a projevu.

V souvislosti s tím se začaly objevovat „zástupné“ argumenty. Často je slyšet z úst politiků, ale i jiných kritiků neobjektivitu zpravodajství. Nikdo z nich však nedokáže popsat onu objektivitu přesněji. Ono totiž nejde o objektivitu, ale jen o míru objektivitu. To je totiž to, jak dalece se interpretované sdělení shoduje se skutečnou realitou. Bohužel nic v lidském dění nemůže být absolutně objektivní, je to prostě nemožné. Co se jednomu může zdát zcela objektivní, je pro druhého nepřijatelně subjektivní. Nenajdou se totiž na světě

dva lidé, kteří by popsali jeden jediný společenský jev stejně. Dalším „bičem“ na redaktory je vyváženost informací. Ani ta v absolutní podobě neexistuje. V případě, že by se poskytovaly v médiích maximálně vyvážené informace v přímých souvislostech, pak by jedině sdělení a jeho vyvažující protipóly obsadily celé zpravodajské relace. Stalo by se tak na úkor pestrosti relací a možná i plurality názorů.

Za zmínku by stála také profesní etika novinářů a především pak politiků. O tom, že v naší společnosti za poslední roky došlo k destrukci morálky a zhroucení hodnotového systému, je zbytečné psát. Každodenní výroky politiků k občanům jsou toho důkazem. Jak si lze vysvětlit, že mnohatisícový dav v ulicích měst je jednou uvědomělou a politicky vyzrálou skupinou občanů a pár měsíců na to nemyslíci zmanipulovaný dav? Je to jen výsledek slovního eskamotérství politických špiček. Kde politické elity berou tu dávku neomylnosti, se kterou občanům tvrdí, že v parlamentní demokracii se politika na ulicích netvoří? Jak to, že najednou zapomínají na západní demokracie, které nám mají být vzorem, kde stávky a lidé v ulicích jsou až příliš často. Na to už naši občané nemají právo? Nebo se to už našim opozičněsmulovním vládcům nehodí do not? O kultivaci jejich politického slovníku je zbytečné se zmiňovat. Málo kdo z nás tušil, že mezi lůzu a zmanipulované hlupáky patří celou společnost uznávaní umělci, duchovní, akademičtí činovníci, vědeckí pracovníci, lékaři a vůbec všichni slušní pracovníci lidí. A co lze říct k etice novinářů? Jaké osobní hodnoty asi mají a uznávají, když jsou mnozí z nich schopni dát se do služeb manipulátorů? Omluva, že „autorizované“ zpravodajství nového vedení ČT je vytvářeno v provizorních podmínkách, není dostatečným argumentem k tomu, že se jedná o hrubě manipulativní a zkršené informace. Forma není nutnou podmínkou obsahu.

Začal jsem tím, že současné děni v České televizi je téměř dokonalým kurzem praktické žurnalistiky. Nestalo by se tak, pokud by se v řadách zpravodajských a publicistických redaktorů nenašla ona hrstka odvážných, kteří na nedostatky naší polistopadové společnosti razantně neukázali.

Mgr. A. Mencl,  
odb. as. Katedry žurnalistiky FF UP

## Jen několik řádků

## Je nutné sestupovat z pody?

Jeden z názorů, které bylo možno v uplynulých dnech k situaci v ČT zaslechnout, zněl: vyhrocená situace v ČT je zpolitizovaná a jako taková na akademickou půdu nepatří.

Teoreticky může leckdo souhlasit; je však možné se současně obávat, že tomu tak bude jen do okamžiku, kdy snížení částky každoročně odpočítávané ze státního rozpočtu na „rozvoj“ vysokých škol přivodí kolaps vzdělávacího systému. V té chvíli se politizace vážené akademické půdy zmocní bez toho, aby se někdo ptal, zda je zde přípustná nebo ne: ze školství se stane politikum par excellence, sladce dozrálé k tomu, aby bylo politiky smysluplně pozřeno.

Těžko lze tomu tedy zabránit odtažitým pohledem z povzdálí. Pokud se tématu věcí veřejných (a mezi ta patří jak školství, tak veřejnoprávní televize) nestanou vpravdě veřejným zájmem, tj. v centru ostražitě a stále pozornosti veřejnosti samé, politické strany si je přivlastní rychleji, než se dá do Prahy vůbec dojet. Právě veřejnost, resp. občanská společnost může – po důkladném zvážení uvnitř svých legitimních institucí – rozhodnout, jak velký kus „vlády věcí svých“ svěřuje politikům k pečlivému opatrování. A nikoli naopak.

Je však třeba přiznat, že zmenšovat prostor pro realizaci čisté stranických zájmů (jednou za deset, dvacet let na náměstích) není jednoduché, zvláště když je k máni tolik závětrných – akademických či neakademických – půd.

V. Mazochová

## Představitelé českých vysokých škol k situaci v České televizi

Dokončení ze str. 1

UK k situaci v České televizi ze dne 2. 1. 2001 je zdůrazněna nutnost rychle řešit nastalou krizi: V nastalé situaci se proto obracím na všechny, kdo mohou pomoci kultivovaně, racionálně a podle litery a smyslu právních předpisů, aby učinili vše pro nalezení rychlého a účinného řešení. Obracím se na Radu České televize, aby velmi seriózně a stejně přísně, jak činila dříve u jiných, zhodnotila i svoji vlastní činnost a její důsledky a vyvodila z toho jednoznačné závěry. Totéž očekávám i od ředitele České televize. Žádám ho, aby jednal s pocitem odpovědnosti za každé přijaté rozhodnutí a za jeho dopad na budoucnost instituce, v jejímž čele stojí. Obracím se na redaktory a pracovníky televize, kteří si dali za cíl obhajovat její poslání, aby vážili své kroky tak, aby bylo možné nacházet a najít východiska i ze situací zdanlivě neřešitelných. Žádám též poslance, senátory a ostatní politiky, aby prokázali nejenom slovy, ale i činy úctu k zákonům, které sami připravovali a přijali, zejména pak k jejich smyslu a cílům, a osobně udělali vše pro to, aby byly co nejdříve obnoveny podmínky pro plnění úkolů České televize. (...)

Vedení Akademie múzických umění v Praze se na svém zasedání dne 2. 1. 2001 usneslo na Memorandu určenému prezidentovi ČR V. Havlovi, Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, Senátu ČR, předsedovi vlády, ministru spravedlnosti, ministru vnitra, ministru kultury a ministru školství, mládeže a tělovýchovy, ve kterém jsou podpořeny požadavky redaktorů a pracovníků zpravodajství ČT; vedení AMU zároveň konstatuje že žádný zákon nám nemůže a nesmí nikdy ani

v budoucnosti vzít právo na svobodné myšlení, právo na protest, právo na solidaritu, a zejména právo vychovávat studenty v ideálech svobody a demokracie. Vedení AMU žádá Parlament České republiky, aby jako jediný pravomocný orgán odvolal nově jmenovaného ředitele ČT a inicioval odstoupení Rady ČT. Podobné stanovisko zaujal také prof. V. Novobilský, CSc., rektor Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.

Parlamentu České republiky adresovali (3. 1.) své stanovisko k současné situaci v ČT rovněž členové Kolegia rektora Vysokého učení technického v Brně, ve kterém je mj. vyjádřen požadavek na urychlené přijetí novely zákona ČT, která by která umožnila realizovat nový způsob vytváření a jednání Rady České televize.

Základní požadavky občanské iniciativy ČT – věc veřejná podpořilo (2. 1.) také předsednictvo Akademického senátu Univerzity Hradec Králové; celkové stanovisko AS UHK k této události by mělo být projednáno na mimořádném zasedání v průběhu ledna.

Také Kolegium rektora Janáčkovy akademie múzických umění v Brně přijalo prohlášení (9. 1.), ve kterém se připojuje k podpoře pracovníků České televize a mj. navrhuje, aby byla po vyřešení současné krize zahájena veřejná diskuse o poslání České televize v demokratické společnosti.

Další české vysoké školy – např. Univerzita Pardubice, Ostravská univerzita, ČVUT Praha, Jihočeská univerzita, VŠCHT Praha, AVU – podle informací z jejich oddělení public relations se zatím k vydání oficiálních stanovisek ke krizi v ČT nechystají.

-mav-

**TÉMA: KRIZE ČT**

V souvislosti s aktuálním děním v České televizi jsme se v průběhu minulého týdne obrátili s následující otázkou na náhodně vybrané členy univerzitní obce UP:

**Jaké je vaše stanovisko k situaci v České televizi?**

PhDr. P. Urbášek, ředitel Archivu UP: *Při sledování krize kolem České televize se především snažím vyvarovat černobílého vidění a posuzování – a tak jsem si sám pro sebe zkonstruoval konstanty, jejichž prizmatem se snažím, jak jinak než subjektivně, nahlížet na hektické události kolem tohoto média:*

1. Česká televize nebyla veřejnoprávním médiem ani za Puchalského, ani za Chmelíčka. Veřejnoprávnost porušovali nejvýrazněji právě dnešní vzbouřenci z redakce zpravodajství. A to chápu veřejnoprávnost masmedií jen jako nekonečnou, permanentní a viditelnou snahu o vyváženost.
2. Bezprostřední příčinou krize kolem ČT je hypertrofovaná arogance moci vzešlá ze základů opoziční smlouvy a „tolerancií patentu“. Občanská neposlušnost má za této situace plně opodstatnění.
3. Svoboda je nedělitelná a moc na nás a naše spoluobčany po listopadu 1989 vycenila zuby bezpočtykrát. Poslanci a senátoři měli ulehnout na předku uhléhnou dolu Kohinor, páteři žehnat stávkujícím horníkům a intelektuálové sepsovat a podepisovat petice. Nestalo se tak.

Doc. Č. Čihálik, CSc., děkan LF UP: *Podle mého názoru jde o absurdní a neudržitelnou situaci. V tuto chvíli vůbec nejde o to, zda jako koncesionář se několik dnů budu, či nebudu na ČT dívat, věc má daleko hlubší a závažnější podstatu. Obávám se, že jde jen o pověstnou špičku ledovce.*

Ředitel TV byl pravděpodobně zvolen zcela legálně. Není však pochyb o tom, že tato volba byla špatná a zpolitizovaná – tlak na jeho odstoupení je tedy na místě. Jmenovala jej však zcela legálně parlamentem zvolená špatná Rada TV, která (a to nejen tím) prokázala svoji nekompetentnost a je na místě, aby odešla. V úvahách však v tomto bodu nelze ustrnout. Špatná Rada TV a špatný zákon (a opět nejen ten o TV) jsou legálním produktem špatného parlamentu a podle logiky poslušnosti by měl tento taky neprodleně odejít. Avšak i parlament byl legálně a ve svobodných volbách zvolen, je tedy jakýmsi zrcadlem stavu a kvality celé naší společnosti. Proto si nejsem jist, zda by nějaký nový parlament (opět svobodně volen námi všemi) mohl být kvalitativně jiný. Takže jací jsme, takový máme parlament, takové máme zákony, takovou máme Radu TV, takového máme ředitele TV.

*A právě tento začarovaný kruh je na celé věci nejvíce deprimující.*

T. Chorý, ak. sochař, Katedra výtvarné výchovy PdF UP: *Jednoznačně podporuji rezoluci ČT – věc veřejná. Považuji odvolání ředitele Hodače, jeho týmu Bobovize a celé rady ČT za naprosto nezbytné.*

Prof. J. Jařab, CSc., senátor PČR, Katedra angl. a am. FF UP: *Jako člen parlamentní delegace do Rady Evropy jsem v roce 1998 pracoval ve Štrasburku ve výboru pro kulturu a vzdělávání a v podvýboru pro sdělovací prostředky. Na jaře 1999 jsem Parlamentnímu shromáždění předložil jako zpravodaj rezoluci, která byla přijata jako doporučení pro členské státy Rady Evropy pod názvem „Média a demokratická kultura“. Pokud vím, textem dokumentu se u nás žádné politické grémium, včetně těch, která mají zřízeny nejrizičnější mediální komise či výbory a podvýbory, nezabývalo. A mám obavu, že se stejným zájmem se výsledek mnoha intenzivních odborných i politických diskusí na mezinárodním fóru, které přijetí dokumentu předcházely, setím se i mezi našimi žurnalisty. Myslel jsem si, že otázky, které doporučení formuluje, mohly a měly vést k užitečné diskusi o roli i zodpovědnosti veřejnoprávních médií v naší stále jen transformující se demokracii. Zatím se tak nestalo, ale musí se tak stát, až se uklidní současná krize. Senát už chystá jedno veřejné slyšení k tématu na 12. ledna.*

*Je nesporné, že citlivá záležitost státní regulace veřejnoprávních médií a konkrétně České televize a její harmonizace se zajištěním nezávislosti médií, jejich vysoké odbornosti a občanské i politické zodpovědnosti se musí vrátit k projednání a k řešení do Ústavou k tomu pověřených sborů. Legislativa bude muset urychleně projednat nový zákon. Úkol posoudit možné porušení nebo zneužití platných zákonů musí být svěřen soudům.*

Moudrý demokratický stát se snaží vytvořit právní normy a mechanismy, které sdělovací prostředky udržují daleko mimo jeho přímý vliv – a to i ze sebeobraných důvodů. Povinnost demokratického státu v této oblasti spočívá v zajištění svobody slova, v garantování nezávislosti médií, která jsou svou činností schopna uspokojovat právo občanů na pravdivé, objektivní, nezájaté a pro život užitečné informace. Není to nikde věc jednoduchá, protože pokoušení ovlivňovat média, a tak i myšlení a rozhodování ve společnosti je velké a trvalé; státní regulace médií se řeší v různých zemích Evropy i světa různě, ale je zřejmé, že jen státy s monopolními mocenskými tendencemi a autoritářskými či diktátorskými režimy mají a musí mít obavy ze ztráty přímého politického vlivu, stejně jako se vyzrálé demokracie bojí i jen náznaků cenzury a jiných způsobů přímé či nepřímé

kontroly ze strany politické moci. Zřízením Marešovy Rady ČT jsme se přiblížili nebezpečně blízko těm nemoudrým, nedemokratickým řešením. Nepřekvapuje tedy, že současné dramatické události v České televizi znepokojují nejen občany našeho státu, ale i Evropu, do níž směřujeme.

**O bídě české politiky**

*Nejsem příznivcem sociologických průzkumů a ankety, kdy má veřejné mínění rozhodovat ve vysoce odborných záležitostech. Případá mi absurdní, aby se o bezpečnosti jaderné elektrárny vyslovoval člověk, kterého by přitom ani ve snu nenapadlo nechat rozhodovat veřejnost o způsobu operace svého mozkového nádoru. A přitom jde o věci srovnatelné složitosti.*

*Aféra s českou televizí je problém příbuzného druhu.*

*Osobně se domnívám, že dnešní systém řízení států mechanismem politických stran se dávno přežil. Asi jako se přežili dinosauři, případně mamuti. Řízení je věc odborná: řídit stát by měli odborníci, které by jiní odborníci kontrolovali, aby moc nekradli. A politologové by měli místo neplodného mudrování přemýšlet o tom, jak co nejlépe tuhle přirozenou lidskou touhu krást regulovat.*

*Naše planeta má místa, v nichž se uvolňuje její vnitřní přetlak – mechanismy vulkanické a seismické činnosti. Nemocný organismus dává najevo svůj stav někdy horečkou, jindy třeba vředem nebo průjmem. Myslím, že aféra v české televizi je něco jako takový vřed nemocného organismu zvaného český stát. Možná jde jenom o průjem, kterým se manifestuje bída politiky této země; bída politiky přitom negativně koreluje s bídou politiků.*

*Neznám radu, jak to řešit. Do svého diskusního příspěvku, který jsem přednesl na posledním soukromém workshopu se svým Stvořitelem, jsem zařadil větu: Jednoho, Pane, rač nás ušetřit! – ať moc nad námi nedostanou trpasličí, kteří se obry cítí.*

Prof. S. Komenda, DrSc., LF UP

**Studentská výzva**

Dokončení ze str. 1

s Českou televizí je zpochybňována existence veřejnoprávních institucí. Tyto subjekty jsou nezbytnou součástí vyspělé občanské společnosti, neboť zaplňují prostor mezi soukromým a státním sektorem a existují ve většině vyspělých demokracií. Vysoké školy jako klasické veřejnoprávní korporace by měly vyjádřit solidaritu s jinými institucemi podobného charakteru, protože zpochybňování jejich existence nebo svobody by v konečném důsledku mohlo ohrozit existenci nebo svobodu vysokých škol samých.

Mezi prvními podpořilo studenty předsednictvo AS Univerzity Hradec Králové, dále předseda AS PF UP Mgr. M. Černý a proděkan PF UP JUDr. A. Komenda.

Jak pro Žurnál UP uvedla G. Běloušková, jedna ze zástupců SKC na UK Praha, v tomto týdnu už mají kontakt s 250 až 300 studenty z českých vysokých škol nejen pražských, ale i z Brna, Ostravy a Olomouce. K hlavním aktivitám studentských zástupců patří distribuce výzvy občanské iniciativy ČT – věc veřejná a podpisové akce s ní spojené. Představitelé SKC jsou také v kontaktu s akademickými senáty některých vysokých škol v ČR.

L. Richter, student PdF UP, který je spolu se svým kolegou I. Benedou v kontaktu s pražským SKC, Žurnálu UP potvrdil, že v současné době jsou ve vybraných prostorách UP (vrátnice fakult, studovny, počítačové učebny) a vysokoškolských kolejí vyvěšovány texty obsahující výzvu občanské iniciativy ČT – věc veřejná spolu s podpisovými archy. Jak dodal, v právě probíhajícím zkouškovém období je komunikace mezi studenty ztížená, nicméně v dohledné době by pro zájme měla být realizována projekce sestihu *Události*, které ČT v uplynulých dnech vysílala „do zdi“; na videokazetách doručených z pražského SKC by měly být k dispozici také další informace z průběhu krizových dnů v ČT.

-mav-

**Komentář****K situaci ČT**

O krizi v České televizi bylo nejspíš řečeno a napsáno vše podstatné. Média každý den přinášejí podrobné zpravodajství a analýzy, které všechny informace dávají do nejrůznějších souvislostí. Zatím však čekáme, jakým výsledkem spor skončí a nakolik ovlivní kvalitu naší demokracie. I tato krize je totiž jedním z aspektů několika posledních let, kdy veřejnost projevuje nespokojenost s těmi, kteří ji v parlamentu a ve vládě zastupují.

Boj o Českou televizi je především sporem o politickou kulturu. V 90. letech česká společnost do značné míry jen tak letargicky přežívala a přenechávala politikům značný prostor pro jejich infiltrování i do těch sfér, které jim nepřísluší. Média, poskytující některým politickým stranám nevidaný prostor a redakční názorovou loajalitu, se probudila až někdy v polovině roku 1997. Veřejnost se začala silněji ozývat ještě později – po uzavření tzv. opoziční smlouvy, kdy vzniklo několik občanských iniciativ, které chtěly a chtějí vytvářet potřebný protitlak politické aroganci. Etablovala se i Česká televize, ale události posledních měsíců ukáza-

ly, že ředitel i někteří šéfové zpravodajství politikům stále ustupují. V této situaci pak pro Občanskou demokratickou stranu nebylo nic snadnějšího, než nad ní za bílého dne převzít takřka plnou kontrolu. Souběhem několika událostí však nastala taková konstelace odporu, která tomuto kroku dokázala zabránit. Bude-li účinná, vymezi napříště stranám a jejich představitelům mantinely, v nichž se mohou pohybovat.

Často zaznívá, že krize v ČT rozdělila společnost na dva tábory. Průzkumy veřejného mínění, podpora občanů stávkujícím a konečně i hlasování v Poslanecké sněmovně a Senátu ovšem svědčí o tom, že na jedné straně stojí víceméně příznivci ODS, na straně druhé všichni ostatní. Což samo o sobě svědčí o mnohém.

A ještě něco na závěr. Kdyby vysoké školy dokázaly účinněji prosazovat své zájmy a více na vládu(y) tláčit, jejich situace (platy, materiální vybavení) by nemusela být tak zoufalá, jako je tomu nyní.

Mgr. P. Šaradín,

Katedra politologie a evropských studií FF UP

## UNIVERZITNÍ PRACOVNÍŠTĚ INFORMUJÍ

## Trojsobná prezentace české ekumény v Polsku

Rok 2000 byl pro křesťany a jejich církve rokem jubilejním – rokem zvlášť velké a intenzivní radosti. Současně to byl také poslední rok končího století a podle křesťanského letopočtu i druhého tisíciletí. Nelze se proto divit, že právě v tomto roce se konalo mnoho akcí, jak čistě vnitrocírkevních, tak i interkonfesních, jež měly tuto skutečnost zvýraznit a prohloubit její chápání. Je tedy logické, že i teologie jakožto vědní obor se pokoušela využít příležitosti dvoumilenijního jubilea ke kvalifikované reflexi zaměřené nejen na minulost, ale též na přítomnost i budoucnost.

Globalizačně-informativní kontext roku 2000 se nemohl nepodívat v podobě snahy o co nejširší výměnu zkušeností jednotlivých církví, přičemž fakt, že tento rok uzavřel dvacáté století plně nenadálých zvrátů, poskytl kvalitativní obohacení. Teologie a podoba církevního života v zemi s drtivou převahou katolické populace, jakou je Polsko, se zákonitě musí odlišovat od forem běžných v multikonfesní společnosti, takže vzájemné setkání a srovnání zkušeností se pak stává obohacením. To je jedním z důvodů, proč je téma české ekumény u našich severních sousedů atraktivní. Samozřejmě, že sblíživacím prvkem zde může být i skutečnost zohlednění ekumenických zkušeností členů národnosti menšiny v jiných zemích. Nositelem těchto charakteristik se v případech zde popisovaných stala osoba vědeckého pracovníka Katedry spirituality, mezináboženského dialogu a studii křesťanského východu CMTF UP, ThDr. W. Bugela, který v roce 2000 reprezentoval jak UP, tak i českou ekumenu na třech vědeckých podujetích organizovaných polskými univerzitami.

A nyní již konkrétně k jednotlivým akcím. První z nich bylo mezinárodní sympozium „*Ekuména na prahu třetího tisíciletí*“, pořádané ve dnech 16. – 19. 3. 2000 Teologickou fakultou Opolské Univerzity u příležitosti zahájení činnosti tamního „Institutu ekumenismu a výzkumu integrace“. Výše jmenovaný reprezentant UP tam přednesl referát s názvem *Hlavní směry vývoje ekumény v českých zemích*.

O měsíc později se ve dnech 10. – 15. 4. 2000 na Katolické Univerzitě v Lublinu (dále KUL), v rámci každoročního Ekzeziologického týdne konalo mezinárodní teologické sympozium *Zkušenosti církve ve 20. století*. V rámci této akce W. Bugel přednesl dva příspěvky: 11. 4. 2000 vystoupil s referátem *Zkušenost konfrontace církve v Československu s totalitní mocí a o dva dny později promluvil na téma *Zkušenosti s dialogem české Katolické církve s ostatními křesťanskými konfesemi**.

Ekumenický institut KUL zorganizoval v Lublinu 30. 11. 2000 mezinárodní sympozium *K evropskému společenství ducha. Ekumenická zodpovědnost na prahu třetího tisíciletí*, kde výše uvedený vědecký pracovník CMTF UP přednesl referát *Ekumenické zkušenosti církví v českých zemích*.

Být sociopolitické postavení Polska není tak výrazné jako vospělých zemí západní Evropy, přece však na půdě vědecké reflexe přispívá polská teologie nemalým dílem do celosvětového ekumenického snažení. Proto lze tvrdit, že i výše popsané prezentace české ekumény na půdě polských univerzit mohou být zařazeny mezi počiny svým významem přesahující území České republiky.

ThDr. W. Bugel,  
CMTF UP

## Nové internetové časopisy

K jednomu ze zásadních vynálezů právě skončeného století se dozajista řadí internet – polyfunkční médium, jehož služeb využívá stále více lidí. Internet baví, radí, informuje...

Chcete sdělit světu své pocity, názory a postoje? Založte si vlastní webovou stránku. Chcete spolu s kolegy reflektovat problematiku svého oboru a nemáte dostatek finančních prostředků na vydávání klasického časopisu? Pak využijte služeb internetu, jako to učinili studenti PdF UP, kteří od listopadu vydávají odborně zaměřený časopis pro pedagogiku a s ní související vědy PAIDAGOGOS. První dvě čísla se věnovala otázkám rodiny a jejího postavení ve

společnosti. Další čísla tohoto měsíčníku se budou zabývat *etikou, estetikou a výchovou* (15. 1.), *postavením učitele ve společnosti* (15. 2.), *alternativními pedagogickými systémy* (15. 3.) a *náboženskou a duchovní výchovou* (15. 4.). Pokud cítíte potřebu se k daným tématům vyjádřit, pak zašlete své příspěvky na e-mailovou adresu [paidagogos@volny.cz](mailto:paidagogos@volny.cz) nebo dodejte nahrané na disketě na vrátnici PdF.

S obdobně zaměřeným časopisem se v tomto roce budete moci setkávat rovněž na webových stránkách naší univerzity. Z iniciativy členů PdF UP vznikl elektronický čtvrtletník *e-Pedagogium*, jehož záměrem je posílit význam vědecké práce v oblasti věd o vzdělávání. Mají zde být publikovány příspěvky nejen učitelů vysokých škol, ale také škol základních, středních a speciálních. Redakčním záměrem je, aby se s těmito pracemi seznámila co nejširší pedagogická veřejnost a aby výsledky vědecké práce byly co nejrychleji realizovány v praxi. Kromě této elektronické podoby bude čtvrtletník mít i tištěnou verzi, kterou bude možno na vyžádání poskytnout. Svoje příspěvky můžete zasílat na e-mail: [petrik@pdfnw.upol.cz](mailto:petrik@pdfnw.upol.cz) nebo na adresu: e-Pedagogium, PdF UP, Žižkovo nám. 5, 771 40 Olomouc.

-ano-

## VYDAVATELSTVÍ UP

## Prosincová produkce

## Filozofická fakulta

Filina, F. V.: *Ekonomika Rossii na putí k rynku*. 1. vyd., 95 s.

Anderš, J., Danylenko, L.: *Praktický česko-ukrajinský slovník*. 1. vyd., 155 s.

## Fakulta tělesné kultury

Riegerová, J. (editor): *Česká antropologie – Sborník České antropologické společnosti*. 1. vyd., 68 s.

## Lékařská fakulta

Gladký, I.: *Úvod do zdravotní politiky, ekonomiky a sociologie zdravotnictví*. 2. vyd., 178 s.

## Přírodovědecká fakulta

Chajda, I.: *Vybrané kapitoly z algebry*. 2. vyd., 79 s.

## Vydavatelství UP

Čížková, J.: *Poznávání duševního života člověka*. Dotisk 2. vyd., 112 s.

Scheinarová, A.: *První pomoc*. Dotisk 1. vyd., 74 s.

Obst, O.: *Základy školského managementu pro učitele*. Dotisk 2. vyd., 110 s.

-haupt-

## NA PULTECH KNIHKUPECTVÍ

## Pozoruhodná publikace

Na sklonku minulého roku vyšel *Sborník k uctění památky Mons. prof. ThDr. Vojtěcha Tkadčíka*, významného paleoslavisty, historika a teologa, od jehož náhlého úmrtí uplynuly tři roky. Sborník je výsledkem spolupráce dvou vysokoškolských pracovišť naší univerzity, filozofické a teologické fakulty, Zaslouhou výkonných redaktorů doc. H. Bauerové z Katedry bohemistiky FF UP a prof. M. Pojsla, vedoucího Katedry církevních dějin, patrologie a křesťanského umění CMTF UP, kteří po řadu let byli osobními přáteli a spolupracovníky prof. Tkadčíka, dostává se do rukou odborné i širší veřejnosti publikace, která nejen seznamuje s vědeckým dílem prof. Tkadčíka, ale také přináší cenné příspěvky k velkomoravské a cyrilometodějské problematice. Vedle studie V. Tkadčíka *Cyrilometodějský překlad bible – úkoly a problémy rekonstrukce* obsahuje sborník příspěvky dvanácti autorů. M. Pojsl hodnotí život a dílo prof. Tkadčíka, který přes nepřízeň doby a obtížné podmínky pro vědeckou práci hojně publikoval ve vědeckých časopisech a stal se u nás i v zahraničí uznávanou kapacitou; A. Vedral sestavil bibliografii prací prof. Tkadčíka, jež obsahuje 136 položek; doc. H. Bauerová ve své studii *K parimejním a mimoparimejním charvátskohlaholským breviárim textům prorockých knih* se zabývá neslovanskou předlohou staroslověnského překladu bible, který patřil k nejvlastnějším slavistickým zájmům V. Tkadčíka. Z dalších příspěvků upozorňují na studii V. Čermáka *Několik poznámek o významu charvátskohlaholských*

*breviářů pro cyrilometodějský překlad Starého zákona*. Článek V. Konzala *Gloria – hymnos heidinos v Sinajském žaltáři – staroslověnský příspěvek k dějinám liturgie* navazuje na Tkadčíkovo dílo z pomezí teologie a dalších vědních disciplín. Také P. Valčáková se ve *statii z etymologie v pracích V. Tkadčíka* zabývá problémem výkladu některých nejasných staroslověnských slov, jejichž historie velmi lákala pana profesora. Někteří autoři (L. Pacnerová, P. Stankovská a V. Šaur) věnují pozornost písmu (hlaholice, cyrilice, latinka), kterým byla psána staroslověnština, nejstarší slovanský spisovný jazyk. P. Ambros napsal stať o obrození cyrilometodějské tradice v dnešní církvi v Čechách a na Moravě. Ze zahraničních badatelů přispěl prof. J. Reinhart z vídeňské univerzity, který sleduje biblické citáty v Metodějově překladu.

Zvláštní dík a ocenění si zaslouží PhDr. V. Kříž, který v nakladatelství Euroslavica připravil graficky náročné texty (azbuka, hlaholice, cyrilice, řečtina) k vydání. Bývá dodat, že tento pozoruhodný sborník o 145 stranách textu byl vydán Cyrilometodějskou teologickou fakultou UP v nakladatelství Euroslavica Praha v počtu 300 výtisků. Svým obsahem i vědeckou úroveň příspěvků k rozšíření našich znalostí o nejstarším úseku našich dějin, ale také k ocenění celoživotního díla prof. V. Tkadčíka, v němž se obdivuhodně spojovala skromnost a nepředstíraná pokora kněze s erudicí uznávaného odborníka mezinárodního formátu.

PhDr. V. Cěkota,  
CMTF UP

## Poznámka

## Například knihovna

Jako studentka germanistiky jsem měla možnost navštívit univerzitu v rakouském Klagenfurtu. Za tři dny opravdu nebylo snadné zjistit, jak jiné je tamní žítí, bytí a krmě, leč jistě rozdíl jsem zpozorovala. Knihovna například. Co na ní bylo jiného kromě toho, že je to takové malé „skleněné peko“, do kterého máte přístup přímo z univerzitní haly, můžete tam tedy jít v jakémkoli stavu a rozpoložení a nedbat na nepřízeň počasí či nedostatek času? Nemusíte mít ani identifikační kartu ani jiný průkaz, pokud si knihy nechcete půjčit domů, nezajímá nikoho, kde a jak studujete, či studujete-li vůbec. Chybí tu nesčetná skupina šatnářek (místo jejich platů se pravděpodobně nakupují nové knihy), chybí tu neochotné knihovnice, což může našemu studentovi (který se zná s těmi z SVK) způsobit až kulturní šok, katalogy jsou elektronické, ale staromilec si může zalistovat v katalogu klasickém (kompletním!). Celý systém se mi zdál jasný a průhledný (bylo-li to jen skleněností budouvy?), nikdo po mně nevyžadoval osobní údaje, zmýlíte-li se v signatuře při jejím vypisování na výpůjční lístek, stejně svou vytoženou knihu dostanete. Lesk mosazných klik a záchod na fotobuňku je, zdá se, nahrazen dostatkem a dostupností dokumentů, ochotou a přístupností personálu.

-vlas-



**Diskuse, názory, ohlasy****K titulománii v jižní Evropě i u nás**

Právě jsem se vrátil z dlouhodobého pobytu v jižní (přesněji jihozápadní Evropě) a přečetl jsem si zpětně řadu čísel Žurnálu. Chtěl bych se připojit (opožděně, ale snad stále ještě ne zbytečně) k diskusi o titulománii: Nejprve obecně – domnívám se, že pokud máme mnoho titulů, měl by vyšší titul pohlcovat nižší. Proč se nezruší automaticky za komunismu zavedené tituly CSc. (co to je vůbec kandidát věd?) a DrSc., zvláště když dnes můžeme přinejmenším CSc. nahradit Dr. nebo Ph.D. Titul by měl být pro jeden obor jen jeden; pouze je-li nositel titulů absolventem různých oborů (např. RNDr. a současně PhDr.), mohlo by být titulů více, ale i tak by mohl v běžném styku stačit jen jeden titul – Dr. (samozřejmě, tam, kde na tom záleží, např. v profesním životopise, kde se dotýká osoba ucházející o místo, grant nebo stipendium, je nutno doktoráty a jiné tituly vyčíslit). Zkrátka jednou je doktor (nebo má pedagogický titul doc., prof.); oslovovat jej rozhodně nelze „pane trojnásobný doktore“. Jako naprosto nepochopitelná se jeví zásada stanovená do budoucna, že Mgr., který složil doktorát Ph.D., se bude psát Mgr. XY, Ph.D. A proč ne Ph.D. XY, když je jasné, že ten, kdo absolvoval doktorandské školení, musel být Mgr.

Zevšeobecnění titulu „professor“ v jižní Evropě, o kterém píše v Žurnálu doc. PhDr. M. Hirschová

(mimořádně, ve formě, kterou uvádí Žurnál, tj. se dvěma s, jde o portugalskou verzi – italsky je to „professore“, francouzsky „professeur“, španělsky jako česky „profesor“) nelze ovšem brát tak, že nic neznamena, ani tu pozici. Je pravda, že toto slovo se používá pro každého vyučujícího na vysoké škole, ale tatáž situace je v USA – má se snad vyučující oslovovat „pane odborný asistent“, když i „středoškolský učitel“ je pro veřejnost „profesor“ a když kdejaká sekretářka či písařka je vedena jako „odborná asistentka“? Je to vlastně vyjádření profese.

V Itálii, kde je oslovení „professore“ nejčastější, jde o titulaturu „vnější“, určenou navenek; vnitřní (funkční) rozdělení na profesora zatímního, výpomocného (tedy asistenta), docenta („ordinario“ nebo „titolare“), řádného a definitivního („di ruolo“) se samozřejmě neuvádí, prakticky jen v kariérovém řádu event. tam, kde na tom z nějakého důvodu záleží.

Ve Španělsku je situace podobná, s tím rozdílem, že odstupňování je bližší americkému systému, ač má vlastní nomenklaturu – titul „profesor asistente“ není třeba překládat, je však nutno podotknout, že jeho úvazek není trvalý – obnovuje se po roce eventálně po delším časovém období, stejně jako dnes u nás, dále „profesor titular“ (docent) a „cate-

drático“ (tj. ten, kdo „drží katedru“) – univerzitní profesor. Ale všichni jsou pro veřejnost profesori. Neexistuje také titul MUDr., nýbrž prostě lékař – „medico“ (uvádíme např. u lékařů atestace v titulu?), také ne JUDr., ale „abogado“, „juez“ apod. Pak vlastně nastává rovnost jednotlivých absolventů, neboť lékaři nejsou zvýhodněni před humanitními intelektuály, natož pak aby absolventi ČVUT se mohli honosit hned dvěma tituly za absolvovalí jedné školy – Ing. arch. (stačilo by např. rozlišení arch. a ak. arch. pro absolventa AVU). Ale nutno přiznat, dnes nastává inflace doktorátů na celém světě, protože i malíři a architekti dnes také absolvují doktorát, aby splnili byrokraticky požadavek, že vyučující na vysoké škole musí mít doktorát.

Sám si nepamatuji, že by mi některý Španěl uvedl svůj titul v dopise (dr. nebo prof.), nešlo-li o striktně úřední záležitost nebo curriculum, kde je dobře znát stupeň kvalifikace. Často jsem se až po letech dozvěděl, že osoba, s níž si dopisují, je dr. a prof. Jediné Portugalsko bylo v jižní Evropě donedávna svérázné – každý, kdo absolvoval vysokou školu humanitního směru, je Dr. (Doutor), i když zapojením do Evropského společenství se muselo přizpůsobit evropskému standardu a z doktorátu učinit záležitost postgraduální. Proto, když se vyplňují dotazníky (např. při žádosti o vydání čtenářského průkazu), už nemůžeme v kolonce „Habilidades Literarias“ (což asi odpovídá v jemnější podobě anglickému „Literacy“) uvést Dr., pokud neabsolvoval doktorandské studium. A ve Francii, kde k doktorátu dojdou obvykle po napsání velmi rozsáhlé práce poté, co náš život je dávno v půli se svou poutí (abych parafrázoval Jedličkův výrok), je např. docent (nebo snad profesor?), „Maître de Conférence“, tedy „přednáškový mistr“, jinak ovšem „professeur“. Nechci zabíhat do školometských podrobností, jen poukázat na to, že tituly se i v jihozápadní Evropě používají decentně.

Zbývají ještě tituly mimořádných profesorů, kontraktovaných (smluvní kontrakt na dobu určitou je doprovázen nižším platem, ale všude, včetně rozvojových zemí, jsou platy řádově o nulu vyšší než u nás, nebo znatelně vyšší než v jiných profesích (opět ve srovnání s námi). Zde pozdější profesor Klaus, který nikdy řádně neučil (přesto dostal jmenovací dekret), stanovil jako ministr financí profesorské platy slečnám vyplňujícím v bance cifry na papíře, eventálně přepočítávající pár bankovek, zatímco ti, kdož je to učí, mají polovinu.

Jestliže se někdo domnívá, že u nás (a ještě snad už jen v Rakousku – předem přiznávám menší informovanost) je titul profesora kvalitní (či dokonce kvalitnější) tím, že jej podepíše prezident, pak už jen shora uvedená skutečnost naznačuje, že je to omyl. Navíc to byla svého času za starého Rakouska i potom za republiky vlastně velmi jenná, ale přesto naprosto jasná politická kontrola společenského vzestupu intelektuálů. Za komunismu se stala pak nástrojem kontroly politické se všemi důsledky, včetně takových, že některé profesorské tituly byly uděleny za práce typu „Lenin a kniha“. Za tragédií, která bude v několika případech ovlivňovat ještě dlouho naši scénu, lze považovat i to, že např. jinak neškodní partajní eklektické (příslušníky KSC se stali právě proto, že se chtěli prosadit i u vědomí své nedostatečnosti), sestávající třeba i hbitě psané příručky, ale bez osobitého výzkumu, získali po roce 1989 profesorské tituly.

Dovedete si představit, jak by vypadala situace např. v USA, kdyby prezident Clinton podepisoval dekrety univerzitním profesorům? To by asi věnoval většinu svého času tomu, co se všude jinde řeší tak, že prostě každý, kdo na to má, předloží svou profesorskou kandidaturu na univerzitním fóru, a je-li kvalitní, uspěje. A nutno dodat, že to bývá už krátce po čtyřicítce. A hlavně, v USA je doba, po kterou lze uzavírat dočasné smlouvy, maximálně jednou za sedm let. Pak už jde o poměr trvalý, řádný a také řádně placený. Tak mi to alespoň definoval jeden kolega z New Yorku, který touto cestou prošel.

P. Štěpánek (Ph.D.), FF UP

**STUDENTSKÁ RUBRIKA****Študentské fórum 2000**

Dne 29. 11. 2000 se v Bratislavě uskutečnil již IV. ročník konference věnované prezentaci študentských prací Študentské fórum. Všichni aktivně zúčastnění měli příležitost veřejně vystoupit a prezentovat své příspěvky, konzultovat svou práci s odbornými poradci a obhájit své poznatky v diskusi. Tato akce byla určena pro studenty vysokých škol a pro nadané gymnazisty. Zúčastnili se převážně studenti pedagogických a filozofických fakult z Bratislavy, Nitra, Banské Bystrice a gymnázií v Bratislavě. Českou republiku reprezentovala pouze Pedagogická fakulta UP Olomouc.

Celé rokování bylo pro velký zájem účastníků rozděleno do dvou sekcí. První byla věnována otázkám přírodovědným, vlastivědným, pedagogickým, didaktickým a otázkám komunikace, druhá sekce byla zaměřena na témata historická, zdravotní, tělovýchovná a volnočasová. Každé sekci přihlíželi odborní garanti.

Program byl rozdělen do několika bloků. Dopoledne vystoupili studenti vysokých škol, po poledni přestávce dostali příležitost gymnaziální kroužky. Ve druhé sekci, které jsem se účastnila, mě zaujaly všechny referáty, a to především výběrem témat, mezi nimi např. *Mládež a drogy dnes*, *Problematika hospitalizace v kardiocentrech*, *Využití volného času mlá-*

*dých lidí*, *Jiný pohled na revoluce ve druhé polovině 20. století*.

Náš příspěvek se věnoval otázce volného času žáků mladšího školního věku. Představila jsem študentský vědecký kroužek při Katedře učitelství 1. Stupně ZŠ PdF UP v Olomouci a seznámila přítomné s výzkumem, který proběhl v letošním roce na školách olomouckého regionu. Protože náš výzkum ještě není uzavřen (stále zpracováváme údaje z dotazníků, které jsou jeho podkladem), připravili jsme pro referát dílčí výsledky některých zvláště zajímavých otázek.

Po skončení každé prezentace byla zahájena diskuse. Všichni přítomní mohli vyjádřit své poznámky a vznášet dotazy na referenty i odborné poradce. Ti pak hodnotili práci a radili studentům, jakým směrem dále pokračovat, případně čeho se v budoucnu vyvarovat.

Byla jsem mile překvapena úrovní všech referátů, příjemnou atmosférou konference i jejím velmi dobrým organizačním zajištěním a jsem ráda, že jsem se jí mohla zúčastnit. Pro další informace mohu odkázat na sborník z konference, který se připravuje k vydání.

K. Mihálová,  
studentka 2. ročníku učitelství pro 1. stupeň PdF UP

**Česko-polský študentský pedagogicko-vědecký seminář**

Ve středu 22. 11. 2000 se na Pedagogické fakultě UP konal jednodenní študentský pedagogicko-vědecký česko-polský seminář, který uspořádal vědecký kroužek při Katedře učitelství 1. stupně ZŠ pod vedením doc. D. Holoušové, CSc. Tato akce již tradičně navazuje na Mezinárodní pedagogicko-vědecký tábor, letos v září rovněž pořádaný v Olomouci, o kterém jsme již v Žurnálu UP informovali. Tematikou obou setkání byl volný čas žáků mladšího školního věku.

V úvodu semináře promluvily předkánka PdF UP doc. D. Nezvalová, CSc., vedoucí Katedry učitelství 1. stupně ZŠ doc. A. Nelešová, CSc., a doc. D. Holoušová, CSc., které přivítaly hosty v Olomouci a připomněly dlouholetou spolupráci a přátelství. Pozdravy předali také zástupci Opolské univerzity, a to vedoucí Katedry primárního školství dr. S. Wloch a D. Tabol. Po vzájemném seznámení zahájili seminář olomoučtí študenti blokem písní s hudebním doprovodem, což vytvořilo příjemnou atmosféru pro celý den.

Dopoledne bylo věnováno připraveným příspěvkům polských a českých studentů (např. *Organizace volného času v Polsku*, *Volný čas a rodina*, *Masmédia a jejich vliv*, *Volný čas dětí mladšího školního věku v olomouckém regionu*). Se svými referáty se představilo celkem devět studentů (tři polští a šest českých). Ráda bych dodala, že velmi úspěšně. Nutno zmínit, že možnost zúčastnit se semináře byla otevřena všem studentům naší katedry, kteří této příležitosti hojně využili. Poté měli všichni přítomní příležitost zapojit se do debaty ke zmíněným okruhům.

Po ukončení pracovní činnosti byla připravena oběd a pro zájemce prohlídka historického centra města a radnice. Spokojenost, nové ohledy a inspirace nejen pro budoucí praxi – tak by se stručně daly charakterizovat naše dojmy z tohoto příjemně stráveného dne. Společně jsme se rozloučili kolem páté hodiny odpolední s přáním brzkého setkání tentokrát v polském Opolí.

K. Mihálová,  
studentka 2. ročníku učitelství pro 1. stupeň PdF UP

## DĚNÍ KOLEM NÁS

Na cestu tisíciletím...

## Fiasko v Haagu: špatná zpráva pro planetu Zemi

Konference zástupců více než 160 zemí světa, která pod názvem *Šesté zasedání konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změnách klimatu* proběhla ve dnech 13. až 24. 11. 2000 v nizozemském Haagu, skončila neúspěchem. Účastníci konference, mezi které patřilo více než 5 000 delegátů, nesplnili očekávání světové veřejnosti, když se jim nepodařilo dosáhnout dohody o konkrétní podobě opatření ke snížení emisí skleníkových plynů. Na dosažení této dohody přitom závisela ratifikace tzv. Kjótského protokolu, stanovující v tomto směru konkrétní cíle pro snížení emisí ze strany vyspělých zemí. Podle světových tiskových agentur ztroskotala jednání v Haagu hlavně na požadavku USA, který měl zaručit, aby si státy mohly započítávat do své kvóty pro redukci emisí oxidu uhličitého podle Kjótského protokolu také ty emise, které pohltí lesy. Evropské státy velmi rozhodně odmítly takový přístup – argumentovaly tím, že úroveň vědeckého zkoumání neumožňuje dnes s jistotou říci, jak se lesy chovají, tedy kdy a v jakém množství pohlcují oxid uhličitý, nebo ho naopak vypouštějí. Podle aktivistů z Hnutí DUHA by návrh umožnil USA namísto snížení emisí o 7 %, k němuž se zavázaly, naopak zvýšení o 2 %. Celková redukce emisí všech průmyslově vyspělých zemí o 5,2 %, kterou slibuje Kjótský protokol, by se náhle změnila v mírný (necelé procento) růst. Vědci na konferenci se shodovali, že snížení o 5,2 procenta v letech 2008–2012 oproti roku 1990 v 38 průmyslově vyspělých zemích je tím nejminimálnějším závazkem; mnozí pochybovali, zda bude stačit. Po dnešku ovšem nadále neexistuje mechanismus dosahování této mety, takže protokol z Kjóta z roku 1997, kde byla dohodnuta, nadále nebude aplikován. Postoj EU je podle ministra životního prostředí ČR M. Kužvarta mnohem odpovědnější: „Nikdo neví, zda je za pět minut dvanáct nebo už pět minut po dvanácti,“ řekl ČTK. Předseda konference J. Pronk, nizozemský ministr životního prostředí, bezprostředně po ukončení konference prohlásil, že účastníci po jejím neúspěchu rozhodně „nemohou prostě jít od toho“ a musejí se znovu brzy pustit do práce. Podle zatím nepotvrzených informací z kruhů EU má jednání klimatické konference OSN pokračovat v květnu příštího roku v Berlíně.

V této souvislosti jsme položili přednímu odborníkovi v oblasti ekologie a životního prostředí **RNDr. P. Nováčkovi, CSc., z Centra interdisciplinárních studií UP** následující otázku:

Pokud se na jaře příštího roku podaří uspořádat další kolo o snižování emisí skleníkových plynů

a zúčastněné země se dohodnou na stanovené kvóte, bude ještě čas na zavedení konkrétních opatření k zamezení globálního oteplování?

*Nenacházím žádné důvody k optimismu. Ani snížení skleníkových plynů o pět procent globálním klimatickým změnám nezabrání, snad by jen jejich nástup učinilo o něco pozvolnější. Vědci, kteří se touto problematikou zabývají, odhadují, že by byl nutný pokles emisí o 60–80 procent. Pracují samozřejmě s velkou mírou nejistoty a jde pouze o kvalifikované odhady, protože celý proces je pro nás příliš složitý. Krach jednání v Haagu však zřetelně ukazuje, že kvůli ekonomickému růstu a materiálnímu blahobytu nejsme schopni přijmout žádná, ani symbolická omezení.*

*Po listopadové konferenci v Haagu jednali ještě v kanadské Ottawě zástupci severní Ameriky a Evropské unie o možnostech, jak mezinárodní úmluvu, která má za cíl snížit riziko globálního oteplování, zachránit. Opět však nedospěli k dohodě. Současnou situaci výborně vystihuje více než šedesát let starý výrok Winstona Churchilla, který marně varoval před neschopností britské vlády připravit se na Hitlerův útok: „Tato vláda se prostě nedokáže rozhodnout... Proto pokračují v tomto podivném paradoxu, rozhodnutí k nerozhodnosti, odhodláni k ničemu se neodhodlat, tvrdošíjní ve své váhavosti, pevní v rozbrodlosti, silní v bezmoci... Blíží se konec éry odkladů, polovičatých řešení, konejšivých a nesmyslných výmluv, zdržování. Namísto toho vstupujeme do období jejich důsledků.“*

*Samozřejmě má smysl usilovat o snížení emisí skleníkových plynů (nejde jen o oxid uhličitý, ale také o metan, oxidy dusíku, freony a některé další látky), které bude mít vliv na to, jak drastické budou důsledky.*

*Během 21. století zmizí mnoho ostrovů v Pacifiku i v karibské oblasti pod vodou, stejný osud potká mnoho světových velkoměst i rozsáhlých pobřežních oblastí (Bangladéš, Holandsko, Egypt aj.). Dojde k rozšíření pouští (zejména v Africe, Austrálii, ale také v USA a na jihu Evropy). Tomu budou předcházet záplavy, větrné smrště, sucha i požáry a další klimatické poruchy i v místech, kde se dříve nevyskytovaly. Není jisté, jestli v Evropě dojde k výraznému oteplení (Česká republika by se dostala do oblastí subtropů), nebo naopak ochlazení (rozpuštění arktického ledovce způsobí nižší obsah solí v Severním ledovém oceánu, což může vést k odklonu teplého Golského proudu od evropských břehů). Můžeme se přit o míře oteplení či ochlazení, ale jedno je, myslím, jisté: v důsledku klimatických změn dojde k ohromné migraci ekologických uprchlíků – miliónů lidí, jejichž domovy se stanou neobyvatelnými a jejichž pohyb žádné administrativní hranice nezastaví. Svět se změní a už nikdy nebude, čím býval.*

Jaký stimul by podle vašeho názoru vyspělé země přiměl k přijetí dohody?

*V minulých letech jsme promarnili šanci vymánit se ze zaběhaného vzorce chování „pokus – omyl – zkušenost“ a jednat předvidavě a preventivně. Pokud tedy něco přiměje významné světové hráče jednat, bude to strach. Osobně se ale domnívám, že přijetí pětiprocentního snížení emisí oxidu uhličitého do roku 2012 oproti hladině z roku 1990 je naprosto nedostačité a prosazení výrazně většího omezení je nerealné. I kdyby rozvinuté země byly ochotny něco takového provést (což není pravděpodobné), narazíme na odpor v industrializujících se zemích rozvoje světa (Čína, Indie, Indonésie, Brazílie, Mexiko, Argentina, Nigérie a další), které chtějí s nedokonalými technologiemi napodobit náš minulý způsob rozvoje. Např. Čína je dnes druhým největším producentem emisí CO<sub>2</sub> (po Spojených státech) a během několika let se posune na první místo (má obrovské zásoby uhlí, které spaluje v tepelných elektrárnách). Nijak se přitom netají tím, že v příštích padesáti letech nehodlá přijmout žádná omezení emisí skleníkových plynů.*

Redakce

-mav-

## 365 myšlenek pro 365 dnů

Poslední číslo Žurnálu UP v roce 2000 přineslo mj. i „předzvěst“ prvního týdne nového roku, a to podle kalendáře autorů F. Mezihoráka, A. Nelešovské a H. Ševčíkové s názvem *365 myšlenek pro 365 dnů*, který vydává nadace Dům akce 365 z Frankfurtu nad Mohanem v řadě evropských zemí. Všední dny jsou v něm uvozeny citáty velkých evropských osobností, jejichž výročí připadá na ten který den (s výjimkou částí autorů, u nichž není den narození či úmrtí znám); nedělním a svátkům jsou vyhrazeny pro výňatky z bible.

I pro další čísla univerzitního týdeníku jsou připraveny data, jména a myšlenky na každý všední i sváteční den nového tisíciletí:

## Leden 2001

Po 8

Baltasar y Morales Gracián (\*1601): *Spravedlivému netřeba zákonů a mudrému netřeba rady.*

Út 9

Wilhelm Busch (†1908): *Hloupé myšlenky mívá leckdo, jenže moudří je nevyslovují.*

St 10

Jaroslav Seifert (†1986): *Kdo hledá, bývá očekáván. Kdo čeká, je jen nalezen.*

Čt 11

Alphonse Allais (\*1855): *Budme k člověku shovívaví. Byl stvořen ve velmi primitivní době.*

Pá 12

Agatha Christie (†1976): *Předstírat, že víme, to stojí víc úsilí než dozvědět se.*

So 13

James Joyce (†1941): *Geniální člověk se nepouští omylu. Jeho vady jsou vědomé a otevírají cesty k objevům.*

Ne 14

*Zpráva o něm se šířila stále víc a scházely se k němu celé zástupy, aby ho uslyšely a byly uzdravovány ze svých nemocí. (Lk 5, 15)*

-red-

## ... A PŘÍŠTÍ TÝDNY...

## 17. LEDEN

**Neurologická klinika LF UP:** Klub abnormních pohybů. Celostátní seminář. Pořádá Neurologická klinika LF UP.

## 22. – 27. LEDEN

**CMTF UP:** Akademický týden VIII. Cyklus přednášek. Pořádá Katedra spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského východu CMTF UP.

## 24. – 28. LEDEN

**Karlova Studánka:** VI. rhinologické dny. Konference. Pořádá Rhinologická sekce České společnosti ORL, Česká imunologická a alergologická společnost, Česká pneumologická a fizeologická společnost.

## 27. – 30. LEDEN

**Karlova Studánka:** VIII. Tománkovy bronchologické dny. Konference. Pořádá Česká pneumologická a fizeologická společnost, Klinika plicních nemocí a tuberkulózy LF UP.

-red-

## Oprava

V minulém čísle Žurnálu UP (str. 2) došlo při technickém zpracování k „úniku“ jednoho řádku v textu *Návrh pravidel dělení neúčelových dotací MŠMT na UP na rok 2001*, a sice údaj týkající se Fakulty tělesné kultury UP v tabulce uvádějící částky určené na knihovnu UP a CVT:

Ad 3) Z částky určené na VČP se fakultám a organizačním jednotkám odečte částka na centrální činnosti a provoz procentem shodným pro všechny fakulty a organizační jednotky, na knihovnu UP, CVT a informační střediska fakult, která jsou v rozpočtu IC, a to v procentuálním poměru rozsahu služeb poskytovaných za poslední rok:

	CVT	KUP
LF	19,63	5,4
FF	20,98	27,23
PF	21,57	17,26
PdF	17,32	14,27
<b>FTK</b>	<b>10,38</b>	<b>14,82</b>
CMTF	4,96	9,8
PF	5,16	11,22

Omlouváme se.